เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ

AWARENESS AND ACCEPTANCE ON ENVIRONMENTAL GOVERNANCE CRITERIA : A CASE STUDY OF INDUSTRIAL FACTORY PARTICIPATED ON ENVIRONMENT GOVERNANCE PROJECT OF SAMUTPRAKARN PROVINCE

สมพล โนดไธสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษา สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ

AWARENESS AND ACCEPTANCE ON ENVIRONMENTAL GOVERNANCE CRITERIA : A CASE STUDY OF INDUSTRIAL FACTORY PARTICIPATED ON ENVIRONMENT GOVERNANCE PROJECT OF SAMUTPRAKARN PROVINCE

สมพล โนดไธสง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)
เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2563

.....	.....
รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ หรดาล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	อาจารย์ที่ปรึกษา
.....	.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ
กรรมการ	ประธานหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)
.....	.....
อาจารย์ ดร.สิทธิโชค สินรัตน์	รองศาสตราจารย์อิสยา จันทร์วิทยานุชิต
กรรมการ	คณบดีคณะบริหารธุรกิจ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ สำเร็จลุล่วงได้ความกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ อาจารย์ที่ปรึกษา และประธานหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม) ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ด้วยความทุ่มเทให้กับนักศึกษาและเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อมูลในการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามประกอบการทำวิทยานิพนธ์และท้ายสุดนี้ขอขอบคุณครอบครัวทุกคนที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในทุกด้าน จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สมพล โนดไธสง

ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ

สมพล โนดไธสง 616019
การจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ชุติระ ระบอบ, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและเพื่อวิเคราะห์ระดับความตระหนักและยอมรับหลักต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ ที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสมุทรปราการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงานที่เกี่ยวข้องหัวหน้าหรือตัวแทนส่วนราชการ และผู้นำชุมชน รวมจำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาอย่างง่าย ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานไคสแควส์

ผลการวิจัยพบว่า ความตระหนักและการยอมรับ กลุ่มผู้บริหารและผู้นำขุมชนในประเด็น 7 ด้าน ได้แก่ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม และความยั่งยืน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับสูงทุกด้านทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมและกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ สำหรับช่องทางการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง อันจะมีผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ผ่านทางเว็ปไซต์ หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและแสดงข้อคิดเห็นหรือเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งได้

คำสำคัญ: ความตระหนัก การยอมรับ ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

AWARENESS AND ACCEPTANCE ON ENVIRONMENTAL GOVERNANCE CRITERIA : A CASE STUDY OF INDUSTRIAL FACTORY PARTICIPATED ON ENVIRONMENT GOVERNANCE PROJECT OF SAMUTPRAKARN PROVINCE

SOMPHON NODTHAISONG 616019
MASTER OF MANAGEMENT (INDUSTRIAL MANAGEMENT)
THESIS ADVISORY COMMITTEE: CHUTIRA RABOB, Ph.D.

ABSTRACT

The purpose of this research was to study practical guideline of industry factory which participate in environmental governance criteria project and to analyze awareness and acceptance level toward environmental governance criteria. The population and samples of this study were the entrepreneur industry factory in Samut Prakan province who joined in environmental governance management since 2018, samples were 85 owners administrators staffs and community leader, the instruments were interview and questionnaire. The statistical analysis showed the frequency, percentage, average, contents analysis for interview analysis and Chi-square for hypothesis testing.

The research results found that awareness and acceptance of samples participated on good environmental governance criteria in 7 elements were ability to access information, people's participation in problem solving, transparency, social responsibility, rule of law, justice and sustainability were high average score and owner or representative have their roles for environmental problem protection and enthusiast to join in the project. The communication channel media to get right information of the impact from environmental problem via web site, newspaper and others. The people have chance to participate public opinion in argument suggestion.

Keywords: awareness, acceptance, good environmental governance

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 คำนิยามศัพท์	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม	6
2.3 แนวคิดและทฤษฎีความตระหนักรู้และการยอมรับ	41
2.4 โครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม	51
2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
2.6 กรอบแนวคิด	62
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	64
3.3 การทดสอบความแม่นตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ	66
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	67
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 ข้อมูลทั่วไป	68
4.2 ระดับการตระหนักรู้การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ	71
4.3 ความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม	79
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	81
5.2 การอภิปรายผล	82
5.3 ข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	93
ภาคผนวก ข ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย	94
ภาคผนวก ค ขออนุญาตแจกแบบสอบถาม	97
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	98
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์	104
ประวัติผู้เขียน	106

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม	7
2	เปรียบเทียบขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม	17
3	แนวทางและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เป็นเกณฑ์การประเมิน	54
4	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
5	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามเพศ	68
6	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามระดับการศึกษา	69
7	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งงานในสถานประกอบการปัจจุบัน	69
8	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการจนถึงปัจจุบัน	70
9	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามลักษณะการประกอบกิจการ	70
10	จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามระยะเวลาดำเนินกิจการตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน	71
11	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	71
12	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	73
13	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความโปร่งใส	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	75
15	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านนิติธรรม	76
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความยุติธรรม	77
17	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความยั่งยืน	78

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรม	14
2	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001	18
3	โครงสร้างคณะทำงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม	18
4	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-002	20
5	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-003	22
6	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-004	24
7	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-005	25
8	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-006	27
9	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-007	28
10	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-008	29
11	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-009	31
12	การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม	32
13	กรอบแนวคิด	63

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมและภาวะโลกร้อนในปัจจุบันรวมถึงแนวโน้มในอนาคตถือเป็นภาวะเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคและการผลิตในทุกระดับ ภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นภาคการผลิตที่สำคัญของประเทศจึงต้องมีการปรับตัวและพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพและเติบโตแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน ด้วยการลดปัญหาด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อมในบริเวณสถานประกอบการและชุมชนใกล้เคียง โดยเฉพาะในพื้นที่ตามลุ่มน้ำสายสำคัญที่ในบางครั้งอาจมีน้ำเสียถูกปล่อยลงมาผ่านท่อระบายน้ำคูคลองต่าง ๆ ซึ่งแม้ว่าน้ำเสียเหล่านั้นเกิดขึ้นมาจากหลายแหล่งทั้งจากสถานประกอบการ ครัวเรือน และภาคการเกษตรก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ภาคอุตสาหกรรมจะถูกมองว่าเป็นตัวการของการเกิดน้ำเสียในลำดับแรก และก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการประกอบการของโรงงานกับชุมชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ “ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม” ตามนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) มาปรับใช้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของทุกฝ่าย คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยได้มอบหมายให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดทั่วประเทศดำเนินการภายใต้โครงการส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการประกอบกิจการ ซึ่งจะทำให้มีการสร้างความเข้าใจทั้ง 3 ภาคส่วน ลดปัญหาการร้องเรียนเรื่องผลกระทบของสิ่งแวดล้อม เหตุเดือดร้อน หรือปัญหาต่าง ๆ มีการเข้าไปตรวจประเมินตามหลักเกณฑ์ทำให้ ภาครัฐ ภาคประชาชน ได้รู้จักการประกอบกิจการของสถานประกอบการ ตลอดเวลาที่ดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี 2551 สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการได้นำโครงการเข้าไปยังสถานประกอบการแล้วจำนวน 77 โรงงาน ซึ่งทางจังหวัดสมุทรปราการ ถือว่าเป็นจังหวัดที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากที่สุดของประเทศ และดำเนินโครงการมาต่อเนื่องทุกปี ถึงแม้ว่าหน่วยงานทางราชการโดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดในแต่ละจังหวัดได้ดำเนินการในเชิงรุกด้วยการกำหนดและวางมาตรการในการตรวจตราสถานประกอบการที่อยู่ริมแม่นำสายหลักที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาน้ำเสียอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักและป้องกันไม่ให้สถานประกอบการสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อสร้างความมั่นใจว่าโรงงานทั้งที่อยู่ริมแม่น้ำสายหลักและในพื้นที่อื่นทั่วไปมิให้สร้างมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยกำหนดที่จะนำระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาดำเนินการกับสถานประกอบการ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การเริ่มต้น

ดำเนินการ การเปิดเผยข้อมูลการเข้าไปตรวจสอบข้อมูลและการแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การดูแลสถานประกอบการและเฝ้าระวังอุตสาหกรรมให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากระทบต่อชุมชนและทรัพยากรน้ำ

ในการรณรงค์และสร้างจิตสำนึกของประชาชนในชุมชน การดำเนินกิจกรรมเพื่อบริหารจัดการลุ่มน้ำและวางระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ชุมชน สถานประกอบการรวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการเกิดปัญหาด้านมลพิษในรูปแบบเครือข่ายการเฝ้าระวังที่เน้นการป้องกันแบบเชิงรุก อันจะส่งผลในการเพิ่มขีดความสามารถการป้องกันผลกระทบที่เกิดขึ้นของสถานประกอบการได้เป็นอย่างดี ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้จะเกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคชุมชน สถานประกอบการและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันเฝ้าระวังการเกิดปัญหาด้านมลพิษและนำไปสู่การสร้างมวลชนสัมพันธ์เพื่อการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมกันอย่างต่อเนื่อง

ผู้เสนอเค้าโครงร่างวิจัยเห็นว่า ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้เห็นความสำคัญของโครงการ หรือมีการยอมรับนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปดำเนินการต่อเนื่อง หรือขยายผลหลังจากจบโครงการหรือไม่อย่างไร จึงนำเสนองานเพื่อศึกษาถึงความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ดังกล่าวของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบเพื่อขยายผลในการดำเนินโครงการหรือนำมาปรับแก้วิธีการดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อวิเคราะห์ระดับความตระหนักและยอมรับหลักต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระดับความตระหนักและการยอมรับต่อการนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ในสถานประกอบการของอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการ ได้แก่ เจ้าของ ผู้บริหาร หรือพนักงาน ผู้แทนชุมชน ตัวแทนภารัฐ ที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสมุทรปราการ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ของการนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้กับการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาสู่ความตระหนักและยอมรับของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการมีความตระหนักและการยอมรับเกณฑ์ ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมรวมทั้งมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง สำหรับเป็นแนวทางสร้างความเข้าใจที่ดีให้กับชุมชนและสถานประกอบการอุตสาหกรรมร่วมกัน

3 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางส่งเสริมการสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.5 คำนิยามศัพท์

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนโครงการ และกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความโปร่งใส มีความพร้อมรับผิด มีนิติธรรม เป็นที่คาดหมายได้ และมีความยุติธรรม

นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง เอกสารที่แสดงถึงเจตนารมณ์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่มีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะเหล่านั้นอย่างโปร่งใส โดยเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แก้ปัญหา มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางการรับฟังข้อคิดเห็นและตอบสนองข้อร้องเรียนรวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินการใช้ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการในโครงการ เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถนำไปใช้ในมาตรฐานเดียวกันในการประกอบการ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม และความยั่งยืน

โครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง โครงการของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการที่กำหนดและวางมาตรการในการตรวจสอบสถานประกอบการในอันที่จะสร้างความตระหนักและป้องกันไม่ให้สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาดำเนินการกับสถานประกอบการ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการ การ

เปิดเผยข้อมูลการเข้าไปตรวจสอบข้อมูลและการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การดูแลสถานประกอบการและเฝ้าระวังอุตสาหกรรมให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สถานประกอบการอุตสาหกรรม หมายถึง สถานประกอบการอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ และผ่านการประเมินแล้ว จำนวน 77 โรงงาน

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้แทนภาคประชาชนหรือเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของแต่ละสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละพื้นที่

หัวหน้าส่วนราชการ หรือ ผู้แทนภาครัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของอุตสาหกรรมจังหวัดและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่เป็นกรรมการประเมินเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่

ความตระหนักรู้ หมายถึง การกระทำที่เกิดจากความสำนึกในเรื่องธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการซึ่งในงานศึกษานี้มีความหมายถึงการที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักรู้ในเกณฑ์ธรรมาภิบาล 7 ประการ ได้แก่ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม และความยั่งยืน

การยอมรับ หมายถึง การที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสมุทรปราการให้การยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อม 7 ประการ ได้แก่ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม นิติธรรม ความยุติธรรม และความยั่งยืน

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีความตระหนักรู้และการยอมรับ

2.4 โครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ภาคอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยจากยุคสังคมเกษตรกรรมในอดีตมาสู่สังคมอุตสาหกรรมและสังคมเมือง มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมือง เกิดความต้องการในสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากร อุตสาหกรรมการผลิตมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ามาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก การผลิตขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นลักษณะของการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นยุคของสังคมแห่งการบริโภค การแข่งขันทางธุรกิจมีความเข้มข้นมากขึ้น ผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมต่างปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารโทรคมนาคม ผลกระทบจากเทคโนโลยีที่มีต่อการผลิตขยายตัวเป็นวงกว้าง สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ปริมาณการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความไม่สมดุล ผลเสียจากมลภาวะเป็นพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาสังคมทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาโลกร้อน ปัญหาการแย่งชิงกันใช้ทรัพยากร หรือการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เนื่องจากขาดการบริหารจัดการที่ดีตลอดจนจิตสำนึกของสถานประกอบการในอันที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้สังคมเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อม เกิดแนวคิดธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อฟื้นฟูและป้องกันมิให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงไปจากเดิม มีการกำหนดมาตรการหรือเกณฑ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และมีการผลักดันให้นำหลักธรรมาภิบาลเขามาใช้ในสถานประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมมากขึ้น มีหลายองค์การหรือ

หน่วยงานพยายามส่งเสริมและผลักดันให้ภาคอุตสาหกรรมนำเอาหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ในองค์กรมากขึ้น แต่ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร ขาดการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ผู้ประกอบการขาดความตระหนักถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชน จึงทำให้การพัฒนาด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมไม่คืบหน้าเท่าที่ควรและยังไม่มีการปฏิบัติที่เด่นชัดและเป็นรูปธรรม (สุธาวัลย์ เสถียรไทย, 2554)

คำว่า ธรรมาภิบาล เริ่มได้รับความสนใจจากสังคมนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา โดยเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา โดยครอบคลุมประเด็นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ การบริหารจัดการของภาครัฐ ภาระรับผิดชอบ กรอบของกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนา ความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสารหลังจากนั้นจึงเกิดแนวคิด ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หมายถึง การบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสม ทั้งในระดับนโยบาย และการปฏิบัติที่ดีในการแก้ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยมีการดำเนินการ 7 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
2. การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
3. ความโปร่งใส
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม
5. หลักนิติธรรม
6. ความยุติธรรม
7. ความยั่งยืน

นอกจากนี้ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ให้คำอธิบาย ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไทย ว่าหมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดและดำเนินโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน ผังเมือง โครงการ และกิจกรรม ที่จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ มีนิติธรรม เป็นที่คาดหมายได้ และมีความยุติธรรม (สมฤดี นิโครวัฒนยิ่งยง, 2556)

การแก้ไขปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมปัจจัยสำคัญที่สุด ได้แก่ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ควบคู่ไปกับการการดำเนินงานของภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งผู้ประกอบการเอง จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม รวมถึงกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด สำหรับเกณฑ์การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลว่าจะต้องเน้นหลักการคานและถ่วงดุลอำนาจ โดยทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและสามารถตรวจสอบได้ หลักความยุติธรรม มีการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมและสามารถเอาผิดและชดเชยผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม หลักการตรวจสอบ ต้องสามารถเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนได้ และข้อมูลนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือ หลักความมีส่วนร่วม โดยต้องสร้างองค์ความรู้ กระบวนการ เรียนรู้และค้นหาข้อมูลผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักคุณธรรม โดยต้องมีการป้องกันการ การคอร์รัปชั่นและต้องมีการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึก และสุดท้าย คือ หลักความคุ้มค่า โดยต้องทำให้ระบบมีประสิทธิภาพด้วยการลดต้นทุนหรือลดการสูญเปล่า (สุธาวัลย์ เสถียรไทย และคณะ, 2546)

หลักเกณฑ์การประเมิน

หลักเกณฑ์การประเมินการใช้ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปใช้ในมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ในการปรับหลักเกณฑ์จะดำเนินการโดยไม่กระทบต่อสาระสำคัญของหลักเกณฑ์การประเมินที่ได้กำหนดไว้

ตารางที่ 1 หลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

หลักการ	แนวทาง	การปฏิบัติ
1. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	1.1 ข้อมูลการจัดการมลภาวะที่ถูกต้อง	1.1.1 มีข้อมูลการจัดการมลภาวะน้ำ อากาศ กาก เสียง สารเคมี กลิ่น
	1.2 ช่องทางในการเปิดเผยข้อมูล	1.2.1 เปิดเผยข้อมูล ณ สถานประกอบการ พื้นที่ ชุมชน วัด โรงเรียน สถานีอนามัย และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	2.1 แจ้งข้อมูลเมื่อการประกอบการอาจก่อผลกระทบ	2.1.1 แจ้งหน่วยงานราชการ สถานประกอบการ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น
	2.2 ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	2.2.2 ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความเห็นเสนอแนะ แนวทางแก้ไขปัญหา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักการ	แนวทาง	การปฏิบัติ
3. ความโปร่งใส	3.1 มีข้อมูลมลภาวะ	3.1.1 มีข้อมูลการจัดการมลภาวะทางน้ำ อากาศ เสียง สารเคมี
	3.2 เปิดเผยข้อมูล	3.2.1 เปิดเผยข้อมูล ณ สถานประกอบการ
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.1 แสดงความรับผิดชอบเมื่อกิจการก่อผลกระทบต่อสังคม	4.1.1 ปรับปรุงแก้ไขและรับผิดชอบทางกฎหมาย
	4.2 มีช่องทางรับฟังความคิดเห็น และมีขบวนการในการตอบสนองข้อร้องเรียน	4.2.1 มีช่องทางรับฟังข้อร้องเรียน
		4.2.2 มีการนำเรื่องข้อร้อเรียนเข้าสู่ระบบแก้ไขป้องกัน
		4.2.3 ผู้ร้องเรียนได้รับข้อชี้แจง
5. นิติธรรม	5.1 มีการจัดการด้านมลภาวะเป็นไปตามกฎหมาย	5.1.1 มีข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพมลภาวะที่เป็นไปตามกฎหมาย
	5.2 มีการจัดการด้านความปลอดภัยเป็นไปตามกฎหมาย	5.2.1 มีเอกสารรับรองความปลอดภัย
6. ความยุติธรรม	6.1 การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม	6.1.1 การอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร
	6.2 คืนประโยชน์ให้สังคม	6.2.1 มีการตอบสนองทางด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
7. ความยั่งยืน	7.1 ผู้ประกอบการ ประกอบกิจการอย่างมีจิตสำนึกและไม่มีผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อม	7.1.1 ผู้ประกอบการกระกอบกิจการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
	7.2 ลดปัญหาการร้องเรียน	7.2.1 การร้องเรียนน้อยลงหรือไม่มี
	7.3 ผู้ประกอบการและชุมชนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข	7.3.1 ผู้ประกอบการและชุมชนร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน

1. ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของบุคคล และชุมชนต่าง ๆ นั้น เกี่ยวข้องกับแนวคิดสิทธิได้รู้ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ที่ได้รับรองสิทธิได้รู้ของประชาชนเอาไว้ ซึ่งจากลักษณะสำคัญของสิทธิต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติพอสรุปความหมายของสิทธิได้รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการว่า หมายถึง อำนาจโดยชอบธรรมตามกฎหมายของประชาชนเพื่อได้รับรู้ เข้าใจ แจ้งถึงสิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผังแผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้บันทึกไว้ปรากฏได้ (ไพรัช ธีระชัยมหิทธิ์ และคณะ, 2554)

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 6 ได้ระบุว่าบุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ในการได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่า เป็นความลับเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือเป็นความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิทางการค้า หรือกิจการของบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย (ปรารถนา ยุกติรัตน, 2557) ซึ่งการให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นจะต้องมีการจัดการข้อมูล มลภาวะ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นต้องผ่านการจัดการที่ถูกต้อง มีความเป็นปัจจุบัน มีความรวดเร็ว ทันต่อ ความต้องการของผู้ที่จะนำไปใช้ ข้อมูลจะต้องเป็นข้อมูลที่ทันสมัย กระชับ มีความสอดคล้องตามมาตรฐานอุตสาหกรรม ในส่วนของช่องทางเข้าถึงข้อมูลข่าวสารควรมีหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็ปไซต์ของสถานประกอบการ เป็นต้น

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

การมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรม อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหารประสิทธิผลขององค์การ ขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลต้องมีส่วนเกี่ยวข้องใน การดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรมและองค์กร (เสริม ศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2537) การมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยร่วมกันกำหนดความสำคัญของปัญหา ร่วมกันระดมความคิด การเลือกทางที่เหมาะสม ในการแก้ปัญหา และร่วมกันนำทางเลือกเหล่านั้นไปร่วมกันปฏิบัติ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการ ติดตามการปฏิบัติงานทั้งในด้านประสิทธิภาพ และผลกระทบ ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรม จะต้องเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบได้ตลอดเวลาด้วย (อนุวัต กระสังข์, 2558)

3. ความโปร่งใส

ในการดำเนินการ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายหลักความโปร่งใสไว้ว่า เป็นการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยการปรับปรุง ระบบและกลไกการทำงานขององค์การให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชั่น ความโปร่งใสเป็นแนวปฏิบัติและมาตรฐานที่ทุกองค์กรควรต้องมี เป็นค่านิยมร่วมขององค์กรที่บุคลากรทุกคนควร ยึดถือปฏิบัติ ความโปร่งใสนั้นควรแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการดำเนินการขององค์กร อันครอบคลุมถึงมาตรฐานในการให้บริการ การให้ความเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ การดำเนินการ อย่างมีกฎระเบียบ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม และต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานเป็นหลัก ด้านการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาของสถานประกอบการ ทั้งในเรื่องของวิสัยทัศน์ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ผลการดำเนินงาน ผลกระทบที่มีต่อสภาพแวดล้อมหรือชุมชน โดยรอบ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย และสุดท้าย คือ ด้านกระบวนการตอบสนอง ข้อร้องเรียน ซึ่งต้องมีขั้นตอนในการแต่งตั้งคณะทำงานรับเรื่องร้องเรียน มีการตรวจสอบ บันทึก ข้อมูล มีการวิเคราะห์ระดับเรื่องร้องเรียน มีการประสานงานแก้ไขปัญหา แจ้งปัญหากลับผู้ร้องเรียน มีการติดตามประเมินผล และรายงานผลให้กับผู้บริหาร เจ้าของสถานประกอบการให้ได้รับทราบ

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเรื่องของบทบาท ภาระหน้าที่ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล สมาชิกของสังคมหรือของประเทศ รวมถึงนโยบาย กิจกรรมที่ภาคธุรกิจได้จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือ ปรับปรุง และส่งเสริมให้สภาพสังคมโดยรวมดีขึ้น ขณะเดียวกันเองประชาชนก็มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย (พัชรี นิวัฒเจริญชัยกุล, 2546) ความรับผิดชอบเป็นภาระหรือพันธะผูกพันในการปฏิบัติหน้าที่การงานของผู้ร่วมงานให้เป็นไปตาม เป้าหมายขององค์การ เนื่องจากบุคคลต้องอยู่ร่วมกันทำงานในองค์การจำเป็นต้องมีการปรับนิสัย เจตคติของบุคคลเพื่อช่วยเป็นเครื่องเป็นผลักดันให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุไปสู่เป้าหมาย หากมองในหน่วยที่ใหญ่ขึ้น องค์กรเองก็มีภาระหรือพันธะผูกพันต่อสังคมและชุมชนโดยรอบ องค์กรจะต้องมีการปรับเจตคติ เป้าหมายและแนวทางการดำเนินธุรกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและชุมชนโดยรอบ โดยความรับผิดชอบในที่นี้หมายรวมถึงทั้งความรับผิดชอบต่อสังคมและความรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินงาน ความรับผิดชอบเป็นเรื่องของคุณธรรม หน้าที่ และจริยธรรมส่วนบุคคล ซึ่ง

องค์กรหรือ สถานประกอบการจะต้องมีการกำหนดนโยบายการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบ การคำนึงถึงสุขภาพความปลอดภัยของพนักงาน และต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากคนส่วนใหญ่ด้วย

5. นิติธรรม

การกำกับการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความสมัครใจ การยินยอมปฏิบัติตามและการเชื่อฟังกฎเกณฑ์ของกฎหมายมองสังคมเป็นผู้ตรากฎหมาย และสร้างผู้ที่มีอำนาจในการใช้กฎหมายเพื่อบริหารจัดการพฤฒิกรรมของสมาชิกในสังคมด้วยการ ขัดขวางพฤฒิกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม และจัดรูปแบบให้พฤฒิกรรมของประชาชน เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หากประชาชนไม่เชื่อฟังกฎหมาย ระบบกฎหมายและการควบคุมทาง สังคมโดยกฎหมายก็จะไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประสิทธิภาพของระบบกฎหมายจึงขึ้นอยู่กับการ ยินยอมปฏิบัติตามและการเชื่อฟังกฎหมายของประชาชน และการออกกฎหมายที่จำกัดหรือห้าม ปรามการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่างจะไม่เกิดประโยชน์ (Tyler, Tom R, 1990) โดยการกำกับการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความสมัครใจตามแนวทางของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมนั้น ได้แก่ การควบคุมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การจัดการด้านความปลอดภัยให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยยึดหลักความยุติธรรม เสมอภาค เท่าเทียม เป็นที่ตั้ง

6. ความยุติธรรม

ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice) หมายถึง ความเท่าเทียมในการได้รับประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและความเป็นธรรมในการต้องรับภาระจากอันตรายสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) โดยมีองค์ประกอบร่วมกัน คือ ความยุติธรรมที่กระจาย ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน มีประเด็นที่ผูกโยงกันอยู่ในเรื่องการแจกจ่ายผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการพัฒนาทั้งภายในคนรุ่นเดียวกัน (Intra Generations) และระหว่างคนต่างรุ่น (Inter Generations) นำไปสู่ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมระหว่างคนต่างรุ่น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนและจรรโลงความยุตธรรมทางสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน มีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสบางประเภทที่ต้องได้รับความสนใจเป็นพิเศษภายใต้ปฏิญญาแห่งกรุงริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ได้แก่ สตรี เยาวชน และชุมชนพื้นเมือง/ชุมชนท้องถิ่น

ความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice) กับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) มีประเด็นที่ผูกโยงกันอยู่ในเรื่องการแจกจ่ายผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการพัฒนา ทั้งภายในคนรุ่นเดียวกัน และระหว่างคนต่างรุ่น โดยมีข้อตระหนักร่วมกันในการทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น และในการเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรให้มากขึ้น ทำให้ “ความเท่าเทียม” ในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติกลายเป็นประเด็นร่วมกันที่โดดเด่น ขบวนการความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Movement) สามารถชูประเด็นบทบาทของชุมชนจากการถูกปฏิบัติด้วยความอยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมได้เด่นชัดกว่าเอกสารระหว่างประเทศ

เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของรัฐและปัจเจกชนในการได้รับความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งความอยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เห็นได้จากชุมชนผิวสีและชุมชนที่มีรายได้ต่ำ ที่ต้องรับภาระทางสิ่งแวดล้อมมากเกินสัดส่วนที่เหมาะสม แต่กลับไม่ได้รับผลประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อมในสัดส่วนที่สมควร

7. ความยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน การพัฒนาอย่างเป็นการพัฒนาในลักษณะบูรณาการเป็นองค์รวมที่ตัวแปรทั้งหลายต้องมา ประสานกันครบอย่างมีดุลยภาพ แม้ว่าจะอยู่ในบริบท ที่มีความหลากหลายบนความแตกต่าง ทางด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ต้องให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของ ผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นความพยายามในการทำให้ดีขึ้นอย่างมั่นคง ถาวร บนพื้นฐานของศักยภาพและทรัพยากรที่มีจำกัด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดความสมดุลทุกมิติ เน้นการพัฒนาบนพื้นฐานทรัพยากร จุดแข็ง และศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการ สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขและยั่งยืนตลอดไป (ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์, 2546) จากการนำเอาแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาเป็นพื้นฐาน การจัดการทรัพยากรอย่าง ยั่งยืน จึงหมายถึง การใช้ทรัพยากรโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และอนาคต องค์กรจะต้องมีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน และคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติอยู่เสมอ กระบวนการผลิตจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม องค์กรจะต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อความยั่งยืน โดยเทคโนโลยีเหล่านี้จะต้องเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์และมีความสอดคล้องกับชุมชน นอกจากนี้ องค์การจะต้องพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนด้วย

บทสรุปของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของภาคอุตสาหกรรมไทย ในยุคปัจจุบันที่เศรษฐกิจถูกขับเคลื่อนโดยภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ส่งผลให้อุตสาหกรรมมีการเติบโตและขยายตัวมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาตามมา อันได้แก่ ปัญหาขาดแคลนทรัพยากร ปัญหามลพิษ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาโลกร้อน ปัญหาสภาวะเรือนกระจก และอื่น ๆ อีกมากมาย ปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงกระทบต่อสังคม และชุมชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบในระดับนานาชาติ กลายเป็นปัญหาระดับโลกที่ทุกฝ่ายจะต้องใส่ใจ และร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จากการตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา และความใส่ใจมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้มีความพยายาม ผลักดันให้สถานประกอบการนำหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้

ในภาคอุตสาหกรรม ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักอันได้แก่

1) การให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

2) การเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ทั้งการวางแผนและติดตาม

3) การมีความโปร่งใสในการดำเนินการ ซึ่งจะต้องมีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลได้อย่างตรงไปตรงมา และมีกระบวนการตอบสนองข้อร้องเรียน

4) การมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม คำนึงถึงความปลอดภัยของพนักงาน และรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

5) การกำกับการปฏิบัติตามกฎหมายด้วยความสมัครใจ โดยมีการควบคุม จัดระเบียบด้านความปลอดภัยและด้านต่าง ๆ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความยุติธรรม เท่าเทียม เสมอภาค

6) การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยมีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม วางแผน สำรวจการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อทุกฝ่าย รวมไปถึงการพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การลดใช้พลังงาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การลดของเสียจากแหล่งกำเนิด การนำเอากลับมาใช้ใหม่ การใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น

ปัจจุบันการนำเอาหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาปฏิบัติในสถานประกอบการอุตสาหกรรมเริ่มมีมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ เริ่มมีการตระหนักถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และมีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมได้รับรู้ การนำเอาหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจะต้องมีความจริงจังและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้รับนั้น ไม่เพียงแต่โรงงานอุตสาหกรรมจะได้ประโยชน์ในแง่ของผลกำไรที่มากขึ้นเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้สถานประกอบการมีภาพลักษณ์ที่ดี ที่แสดงให้ทุกคนเห็นว่าสถานประกอบการพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ใส่ใจดูแลสิ่งแวดล้อม และร่วมรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งสำคัญที่สุดคือสถานประกอบการจะเป็นส่วนสำคัญในการอนุรักษ์เก็บรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมไว้เพื่อคนรุ่นหลังต่อไปด้วย

กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (2553) ตามโครงการที่จัดทำขึ้น และได้มีการดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และได้กำหนดให้มีกิจกรรมเป็นตัวชี้วัดผลระดับความสำเร็จในการส่งเสริมสถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังนั้น เพื่อให้การเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั่วประเทศ จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันและเป็นแนวทางสำหรับการใช้อ้างอิง สนับสนุน และตรวจประเมินสถานประกอบการอุตสาหกรรม ที่จะเข้าสู่ระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้มีการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทาง

ปฏิบัติและขยายความเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานประกอบการ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐและประชาชน ซึ่งแต่เดิมประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการทั้งในด้านวัตถุดิบ สารเคมี กระบวนการผลิต การแก้ไขปัญหาของเสียจากระบบ ทำให้ประชาชนเกิดการไม่ยอมรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมและพิจารณาว่าเป็นต้นเหตุในการสร้างมลพิษ โรคภัยต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน และชุมชนยังไม่ไว้ใจภาครัฐที่กำกับดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรม เพราะไม่ได้รับคำชี้แจง ดังนั้น เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และประชาชน ได้ปรับตัวเข้าหากันและสร้างการยอมรับ อันจะนำสู่ความผาสุกและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรม ควบคุมไปกับสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาจะต้องประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรม

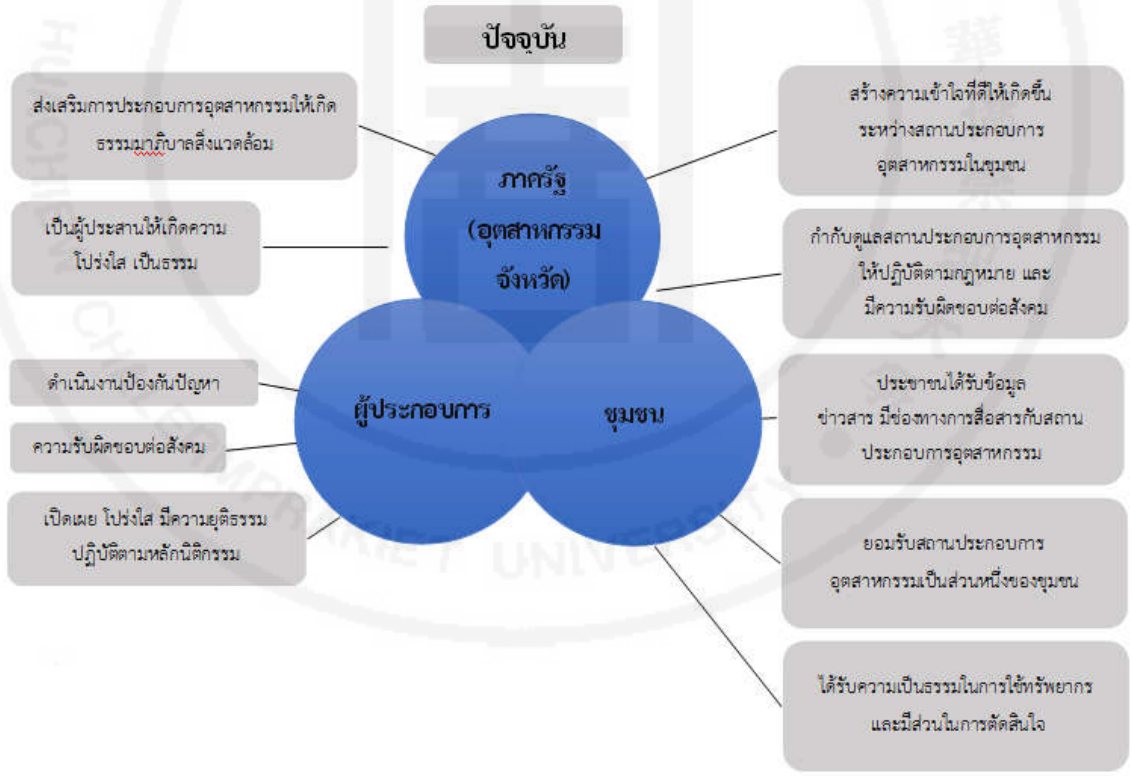

ที่มา: Industrial Management, 2550

1. ด้านเศรษฐกิจคือ สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถประกอบกิจการได้ สามารถสร้างสรรค์ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และนำมาซึ่งรายได้ เพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้กับธุรกิจได้

2. ด้านสังคม คือ สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รับการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ชุมชน เนื่องด้วยสถานประกอบการอุตสาหกรรมให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม โปร่งใส เป็นธรรม คืนประโยชน์ให้สังคม ไม่เอารัดเอาเปรียบ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ สถานประกอบการอุตสาหกรรมประกอบกิจการด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงคุณค่าของพลังงานและทรัพยากร รวมถึงความพยายามในการประกอบกิจการที่จะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ธรรมาภิบาล (Good Governance) นับเป็นกระแสที่ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ให้ความสนใจ และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์กรด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการคือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เป็นความสอดคล้องกับความรู้สึกและความต้องการของสาธารณะชน และสาธารณะชนก็มีความคาดหวังให้ทุกภาคส่วนมีการปฏิบัติอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงแต่กระแสนิยมเท่านั้น ด้วยผลลัพธ์ของการดำเนินงานด้วยหลักธรรมาภิบาล จะนำมาซึ่งสันติสุขแห่งมวลมนุษยชาติอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ถือเป็นหลักพื้นฐานที่ผู้ประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในการบริหารจัดการ เพราะจะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้พนักงานทุกคนมีความสุขในการทำงาน และยังช่วยสร้างขวัญและกำลังใจที่ดี พร้อมปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลดีโดยรวมกับการดำเนินงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ในอนาคต โดยประโยชน์ที่บริษัทหรือสถานประกอบการจะได้รับจากการใช้ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรมมีดังต่อไปนี้

1. หลักธรรมาภิบาลสร้างระบบการปกครองที่ดี สามารถช่วยสร้างระบบการปกครองที่ดีได้ เพราะเนื้อแท้ของหลักการเป็นเรื่องการใช้หลักคุณธรรม และความเสมอภาคเท่าเทียมเป็นตัวตั้ง ซึ่งหลักธรรมาภิบาลจะช่วยทำให้พนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น มีสิทธิ และเสรีภาพโดยเท่าเทียมกันจากผู้บังคับบัญชาโดยยึดหลักคุณธรรมทางสายกลางเป็นกรอบในการทำงาน อีกทั้งผู้บังคับบัญชายังยึดหลักคิดในเรื่องการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ช่วยให้เข้าใจและเข้าถึงความต้องการของลูกน้องได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งความเคารพนับถือที่ลูกน้องควรมีต่อผู้บังคับบัญชาโดยที่เราไม่ต้องออกแรงใช้การบังคับแต่อย่างใด ซึ่งจะส่งผลดีต่อการทำงานร่วมกันของพนักงานทุกคนของบริษัท

2. หลักธรรมาภิบาลมีความโปร่งใส เป็นหัวใจสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล เพราะช่วยให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกบริษัทสามารถตรวจสอบกันและกันได้ โดยวิธีการที่ช่วยให้บริษัทมีความโปร่งใส คือเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนได้รับรู้วัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของบริษัทอย่างตรงไปตรงมา การเปิดเผยข้อมูลที่ว่านี้ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นและนำพาให้บริษัทก้าวเดินต่อไปข้างหน้าได้อีกยาวไกล

3. หลักธรรมาภิบาลสร้างความน่าเชื่อถือในสายตาผู้อื่น การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ปกครองบริษัทได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามรายละเอียดเรื่องต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด และหลักธรรมาภิบาลขึ้นชื่อเรื่องประสิทธิภาพในการควบคุมและบริหารการทำงานในระดับโลกอยู่แล้ว ดังนั้นบุคคลภายนอกก็อาจเลื่อมใสและเชื่อถือในการบริหารงานของบริษัทและองค์กรที่ใช้หลักการธรรมาภิบาลบริหารงานเพราะมีมาตรฐานการทำงานสูง และอาจทำให้พวกเขาอยากติดต่อทำธุรกิจด้วยก็เป็นได้

4. หลักธรรมาภิบาลสร้างประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน บริษัทที่บริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดจะทำให้บุคลากรภายในบริษัททุกคนมีความสุขจากการทำงาน เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเข้าใจให้ความเป็นธรรมเท่าเทียมกันทุกคน และอาจส่งผลให้งานออกมามีคุณภาพสูงตามไปด้วย เนื่องด้วยความสุขที่ได้จากการทำงานนั่นเอง

การปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจะต้องนำเอาหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้งหมดมาพัฒนาให้เป็นขั้นตอนการปฏิบัติ สำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมจำนวน 9 ขั้นตอน โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมสมารถประยุกต์ใช้ขั้นตอนการปฏิบัติกับองค์การของตนเองได้ โดยควรเริ่มเตรียมการจากภายในองค์การก่อนที่จะให้สื่อสารข้อมูลทางออกสู่สาธารณชน หรืออาจดำเนินการทั้งสองส่วนพร้อมกันตามศักยภาพ ความพร้อม และความเร่งด่วนของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการองค์กรแต่ละแห่ง โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการดำเนินการดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม

ที่	รหัสเอกสาร	ขั้นตอนการปฏิบัติงานสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม	หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการอุตสาหกรรม
1.	ECGP-001	การจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม	7, 7.1, 7.1.1
2.	ECGP-002	การรวบรวมกฎหมาย ข้อกำหนดอื่น ที่เกี่ยวข้องและการตรวจรับรองความปลอดภัย	3, 3.1, 3.1.1, 5, 5.1, 5.1.1, 5.2, 5.2.1
3.	ECGP-003	การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ	1, 1.1, 1.1.1, 3, 3.1, 3.1.1
4.	ECGP-004	การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ	1, 1.2, 1.2.1, 3, 3.2, 3.2.1
5.	ECGP-005	การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	2, 2.1, 2.1.1, 2.2, 2.2.1, 4, 4.2, 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3
6.	ECGP-006	การปรับปรุงแก้ไข และรับผิดทางกฎหมาย	4, 4.1, 4.1.1
7.	ECGP-007	การดำเนินการด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร	6, 6.1, 6.1.1
8.	ECGP-008	การคืนประโยชน์ให้สังคม	6, 6.2, 6.2.1
9.	ECGP-009	การพิจารณาความยั่งยืน	7, 7.1, 7.1.1, 7.2, 7.2.1, 7.3, 7.3.1

นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่ต้องการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ความเชื่อมโยงของการจัดทำนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 7, 7.1, 7.1.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2 ผังขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-001

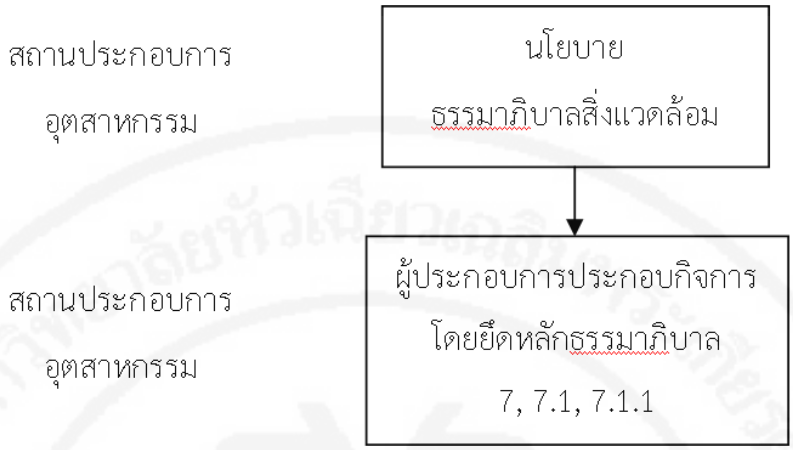

โดยแนวทางในการดำเนินการดังกล่าว อาจมีการจัดทำในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการกำหนดเป็นนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้ เช่น กำหนดไว้ในพันธกิจ จรรยาบรรณ หรือกลยุทธ์การบริหารองค์กรเป็นต้น

เพื่อให้มีการผลักดันให้การดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมเป็นไปตามที่นโยบายกำหนดสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการจัดตั้งคณะทำงานที่มาจากส่วนงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการนำเอานโยบายที่กำหนดขึ้นไปสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกได้รับทราบ พร้อมทั้งบูรณาการนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติทั่วทั้งองค์การ

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างคณะทำงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

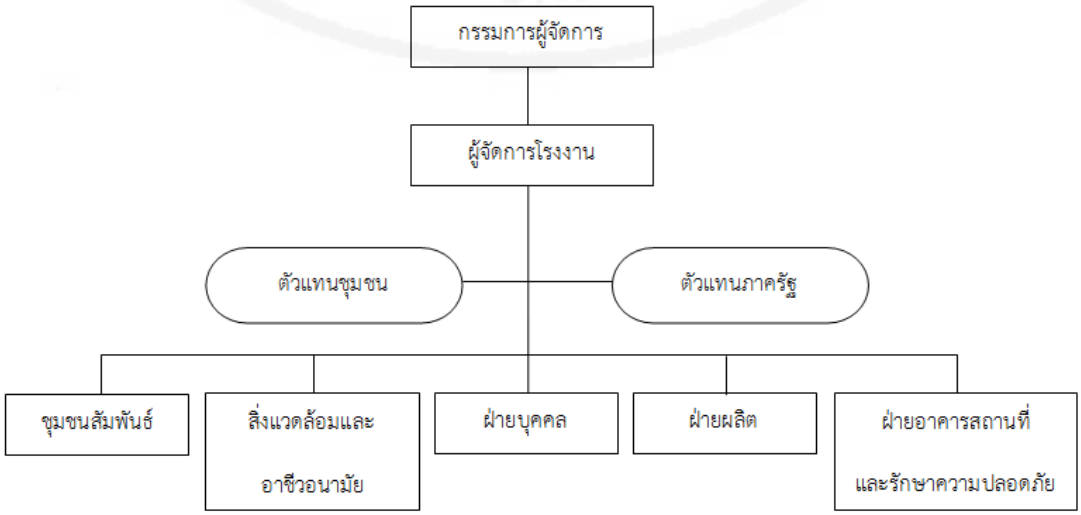

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 2 (ECGP-002) การรวบรวมกฎหมายข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและการตรวจรับรองความปลอดภัย

สถานประกอบอุตสาหกรรมการควรมีการดำเนินการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมถึง น้ำ อากาศ กาก เสียง สารเคมี และกลิ่น โดยเบื้องต้นต้องครอบคลุมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามประเภทธุรกิจภายในประเทศก่อน โดยบางกรณีอาจมีการดำเนินการครอบคลุมถึงข้อตกลง หรือข้อกำหนดอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อตกลงร่วมกับหน่วยงาน หรือองค์กรต่างประเทศไว้ด้วย

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้หลากหลายช่องทาง เช่น รวบรวมจากเอกสาร ติดตามรวบรวมจากเว็บไซต์ และเป็นสมาชิกกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามความทันสมัยของกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

ทะเบียนกฎหมายที่จัดทำขึ้น สามารถใช้ทบทวนความถูกต้องของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ เผื่อนำไปสูกระบวนการเฝ้าระวัง และควบคุมมลภาวะจากการดำเนินการให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจวัด (Monitoring and Measurement) มลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยตามกฎหมายทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยเฉพาะมลภาวะที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และความปลอดภัยของชุมชน

นอกจากนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีการรับรองความปลอดภัยในการดำเนินกิจการหรือกระบวนการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและหรือชุมชน อย่างถูกต้องตามกฎหมายที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีใช้งานอยู่ โดยครอบคลุมถึง ระบบไฟฟ้า (Electricity safely inspection) หม้อไอน้ำ (Boiler safety inspection) อุปกรณ์และถังรับแรงดัน (Pressure vessel & equipment safety inspection) เป็นต้น

ทั้งนี้ ต้องแสดงเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน เช่น เลขที่ใบอนุญาต (Register No.) ของผู้ดูแลระบบ วันที่ตรวจสอบความปลอดภัย การบำรุงรักษา เป็นตัน

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ข้อ 3, 3.1, 3.1.1, 5, 5.1, 5.1.1, 5.2, 5.21 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-002

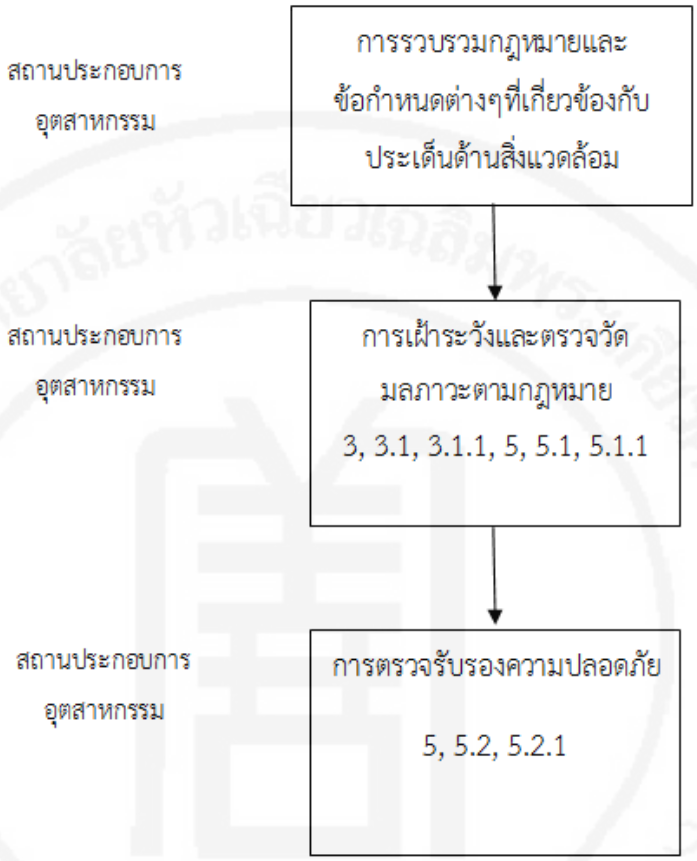

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 3 (ECGP-003) การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทำการรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของตนเองแล้ว จะทำให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทราบว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องและต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมใดบ้าง จึงนำมาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติต่อมา คือ การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะของสถานประกอบการอุตสาหกรรม เป็นการรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับลักษณะและกิจกรรมต่างๆ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรม และนำคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พร้อมระบุวิธีการจัดการมลภาวะและจัดทำเป็นทะเบียนข้อมูลค้นมลภาวะที่ถูกต้องของ สถานประกอบการอุตสาหกรรมรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. รวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุม วัตถุดิบ กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ บริการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถวิเคราะห์เพื่อรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

1.1 การพิจารณาปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ปัจจัยนำออก (Output)

1.2 เทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Technology)

1.3 มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)

1.4 การประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment)

ทั้งนี้เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะ จะนำมาสู่การจัดลำดับความสำคัญเพื่อพิจารณาสู่การจัดการที่เหมาะสมในลำดับต่อไป

2. การคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะได้แล้ว จำนวนประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอาจมีหลายประเด็นทั้งประเด็นที่อาจส่งผลกระทบรุนแรงและไม่รุนแรง บางประเด็นอาจจะสามารถส่งผลกระทบถึงชุมชนรอบข้าง ดังนั้นสถานประกอบการอุตสาหกรรมจะต้องมีกระบวนการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดมลภาวะที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงโดยอาจทำวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์แบบการให้น้ำหนักแต่ละเกณฑ์แตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา

2.3 การวิเคราะห์แบบง่ายโดยใช้การระดมสมอง

ทั้งนี้ เมื่อได้ผลการจัดลำดับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ หมายถึงประเด็นปัญหาที่มีโอกาสก่อให้เกิดมลภาวะสูง เป็นประเด็นที่จะต้องนำไปสู่การกำหนดวิธีการจัดการเพื่อแก้ไขป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา อย่างไรก็ตาม ไม่เฉพาะประเด็นที่มีโอกาสสูงทำนั้น แต่ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นจะต้องนำมาสู่การพิจารณารวบรวมข้อมูลไว้เพื่อนำมาสู่การกำหนดการควบคุม หรือป้องกันไม่ให้เกิดมลภาวะ โดยเฉพาะโอกาสการเกิดมลภาวะที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

3. การจัดการมลภาวะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องระบุวิธีการ หรือระบบที่ใช้จริงในการจัดการมลภาวะแต่ละประเภท โดยเฉพาะวิธีการจัดการกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยต้องครอบคลุมการจัดการมลภาวะทางน้ำ การจัดการมลภาวะทางอากาศ การจัดการสิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

การจัดการมลภาวะทางเสียง การจัดการสารเคมีอันตรายในกระบวนการผลิต การจัดการมลภาวะกลิ่น

4. ข้อมูลด้านมลภาวะ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดเก็บข้อมูลมลภาวะในด้านต่าง ๆ ที่อาจครอบคลุมถึงมลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้และกลิ่นที่เกิดจากกระบวนการผลิต เพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินงานขององค์กรนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะอะไรบ้าง ซึ่งการจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะนี้ ควรจัดทำข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสถานประกอบการอุตสาหกรรมด้วย

ความเชื่อมโยงของการจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะและวิธีการจัดการ กับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 1, 1.1, 1.1.1, 3, 3.1, 3.1.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการปฏิบัติ ECGP-003

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-003

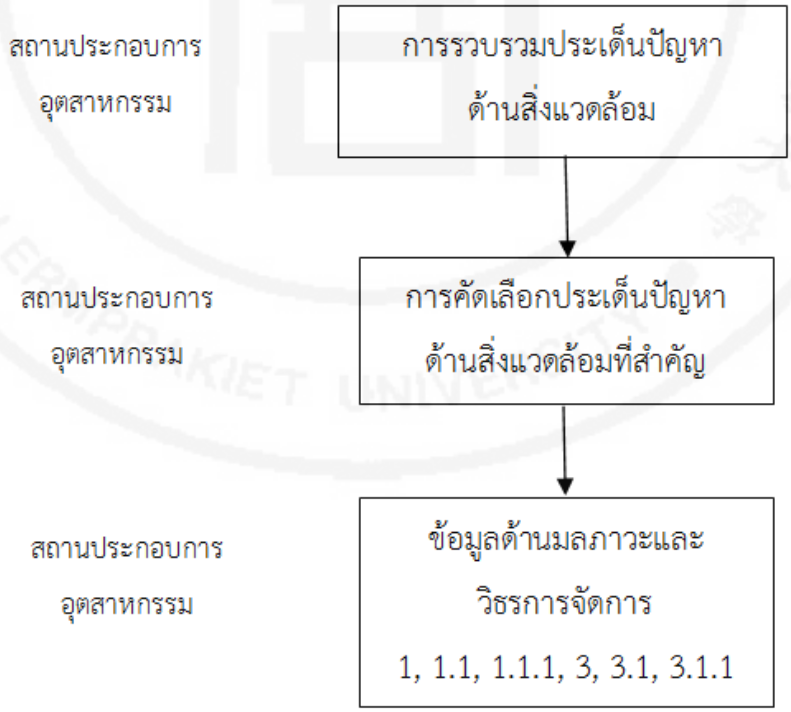

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 4 (ECGP-004) การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

ในกระบวนการผลิตของสถานประกอบการอุตสาหกรรมมักก่อให้เกิดมลภาวะในด้านต่าง ๆ เช่น มลภาวะทางน้ำ อากาศ สิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เสียง สารเคมีอันตรายที่ใช้ และกลิ่นที่เกิดจากกระบวนการผลิต ดังนั้น สถานประกอบการอุตสาหกรรมจึงต้องมีวิธีการจัดการควบคุมมลภาวะดังกล่าวอย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมจัดทำผลการจัดการมลภาวะนั้น

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องเปิดเผยข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะหรือผลการดำเนินการจัดการควบคุมมลภาวะอย่างถูกต้อง ทั้งด้านบวก (ควบคุมได้) และด้านลบ (ควบคุมไม่ได้) ของตนเอง โดยต้องเป็นข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการด้วยกำลังการผลิตปกติ ปริมาณของเสียที่เกิดขึ้น และวิธีการตรวจวัดที่เป็นไปตามมาตรฐาน

การแสดงข้อมูล สามารถทำได้หลากหลายช่องทางตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถเปิดเผยข้อมูลได้ ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรมหรือสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย เช่น พื้นที่ชุมชน วัด สถานีอนามัย เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือผ่านทางเว็บไซต์

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมนำมาเปิดเผยนั้น ควรง่ายต่อการทำความเข้าใจ และง่ายต่อการที่ประชาชนสามารถข้าถึงและรับรู้รับทราบด้วย ในกรณีที่การเข้าถึงต้องมีวิธีการปฏิบัติพิเศษ สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ หรือให้ความรู้แก่ชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย เช่น

- กรณีเปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ ต้องระบุชื่อเว็บไซต์ให้ชัดเจน
- กรณีเว็บไซต์มีรหัสผ่าน ต้องระบุวิธีการได้มาซึ่งรหัสผ่านที่ชัดเจน

ความเชื่อมโยงของการเปิดเผยข้อมูลการจัดการและผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 1, 12, 1.21, 3, 3.2, 3.2.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-004

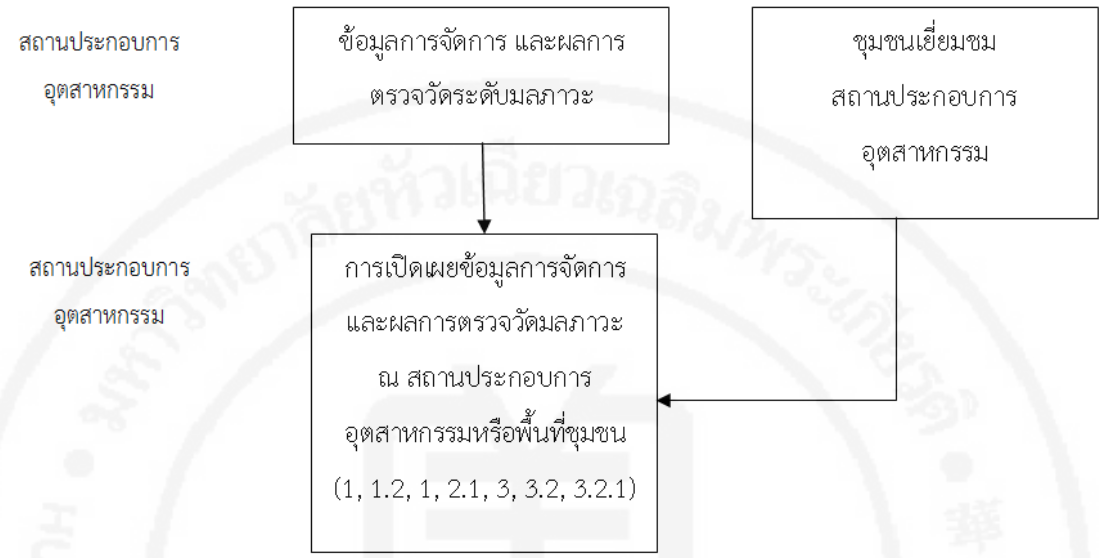

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 5 (ECGP-005) การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

การยอมรับความคิดเห็นของประชาชนและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผ่านช่องทางรับข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีกระบวนการพิจารณาแก้ไขและป้องกันตลอดจนการแจ้งข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ผู้ร้องเรียนได้รับทราบ

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประกอบกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยช่องทางรับข้อร้องเรียนดังกล่าว ได้แก่กล่องรับข้อคิดเห็น การยื่นหนังสือร้องเรียน โทรศัพท์แจ้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมโดยตรงเว็บไซต์ (Website) รับข้อร้องเรียน การส่งจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ถึงผู้รับข้อร้องเรียนศูนย์บริการรับข้อร้องเรียน และการจัดทำแบบสอบถามเชิงรุกต่อชุมชนสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรกำหนดผู้รับผิดชอบ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบถึงวิธีการที่สามารถส่งข้อร้องเรียนด้วย และในกรณีที่มีการร้องเรียนด้วยวาจาควรจัดทำบันทึกข้อร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้รับเรื่องร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะจากช่องทางต่าง ๆ ต้องนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา หากสถานประกอบการ อุตสาหกรรมมีขั้นตอนการปฏิบัติอยู่แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เช่น มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 เป็นต้น ซึ่งใน

กระบวนการนี้ ประชาชนผู้ร้องเรียนจะเข้ามามีบทบาทการร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อหาแนวทางในการจัดการปัญหาร่วมกันทั้งด้านเทคนิคและความพึงพอใจหรือการยอมรับผลกระทบอย่างชอบธรรม

ทั้งนี้ กระบวนการแก้ไข ควรทำควบคู่ไปกับการกำหนดมาตรการป้องกันการเกิดซ้ำอย่างมีรูปแบบและได้รับการยอมรับจากชุมชน ข้อมูลข้อร้องเขียนตลอดจนการดำเนินการแก้ไขและป้องกันนี้ควรจัดทำเป็นบันทึก และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 1 ปี

สุดท้าย เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการพิจารณาและดำเนินการตอบสนองข้อร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะแล้ว ควรกำหนดให้มีแนวทางการสรุปผลการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันข้อร้องเรียนด้านมลภาวะที่เกิดขึ้น และต้องดำเนินการแจ้งให้กับผู้ร้องเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงการแก้ปัญหานั้น ๆ ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการยอมรับความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 2, 21, 2.1.1, 2.2, 2.2.1, 4, 4:2, 42.1, 4, 2.2, 4.23 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-005

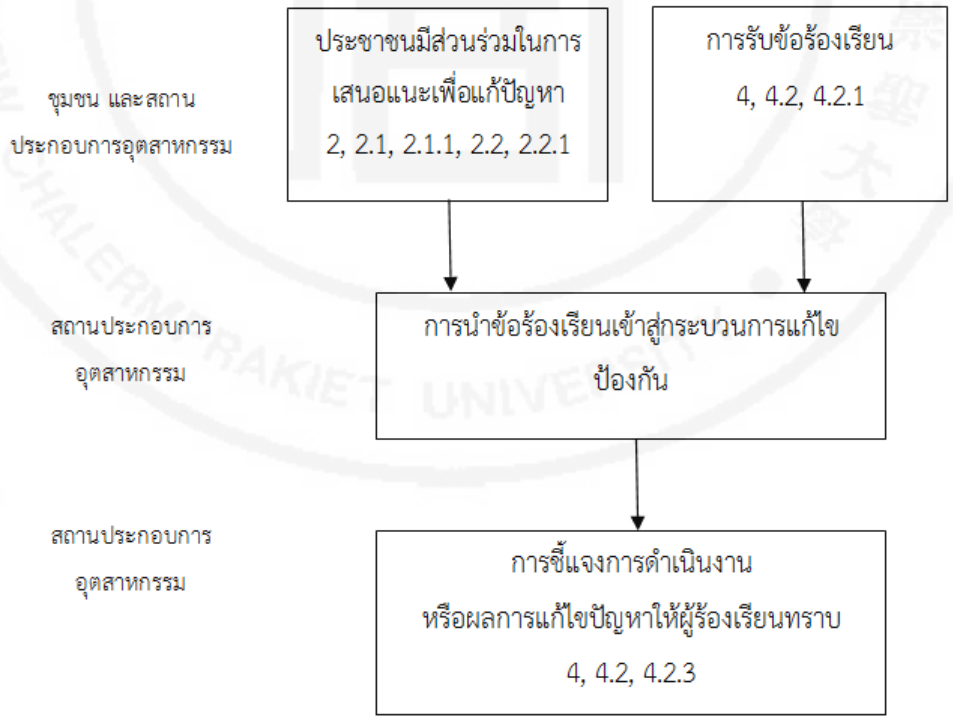

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 6 (ECGP-006) การปรับปรุงแก้ไข และรับผิดทางกฎหมาย

การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดทางกฎหมาย เป็นการแสดงความรับผิดชอบตามกฎหมายเมื่อกิจการก่อให้เกิดผลกระทบด้านมลภาวะต่อสังคมและมีการดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดเหล่านั้น

สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องแสดงความรับผิดชอบเมื่อกิจการก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสังคมและชุมชน โดยเมื่อสถานประกอบอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ผ่านช่องทางต่างๆ ที่องค์กรได้จัดเตรียมไว้ (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา) พร้อมทั้งนำเรื่องขัดร้องเรียนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาแนวทางแก้ไขและป้องกันและจัดทำเป็นแผนการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ โดยแผนที่จัดทำควรคำนึงถึงหลักการ PDCA หมายถึง การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบและการทบทวน การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงานที่มีความชัดเจนสามารถติดตามตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้

ทั้งนี้ การวางแผนปรับปรุงแก้ไขต้องพิจารณากำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับค่าพารามิเตอร์ (Parameter) ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย (ECGP-002: การรวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผล การปฏิบัติ) สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องกำหนดบุคลากรเพื่อดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเมื่อเกิดข้อผิดพลาดและรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนตามกฎหมาย โดยปฏิบัติการแก้ไขและปรับปรุงนี้จะดำเนินการได้ ต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้วย (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา)

และเมื่อได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาแล้ว สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ เพื่อเฝ้าระวังไม่ให้เกิดปัญหาเดิมเกิดซ้ำ ในกรณีที่พบว่าผลการดำเนินงานมีปัญหาต้องนำมาสู่การแก้ไขและทบทวนแผนเพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายได้

ความเชื่อมโยงของการปรับปรุงแก้ไขและรับผิดทางกฎหมาย กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 4, 4.1, 4.1.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-006

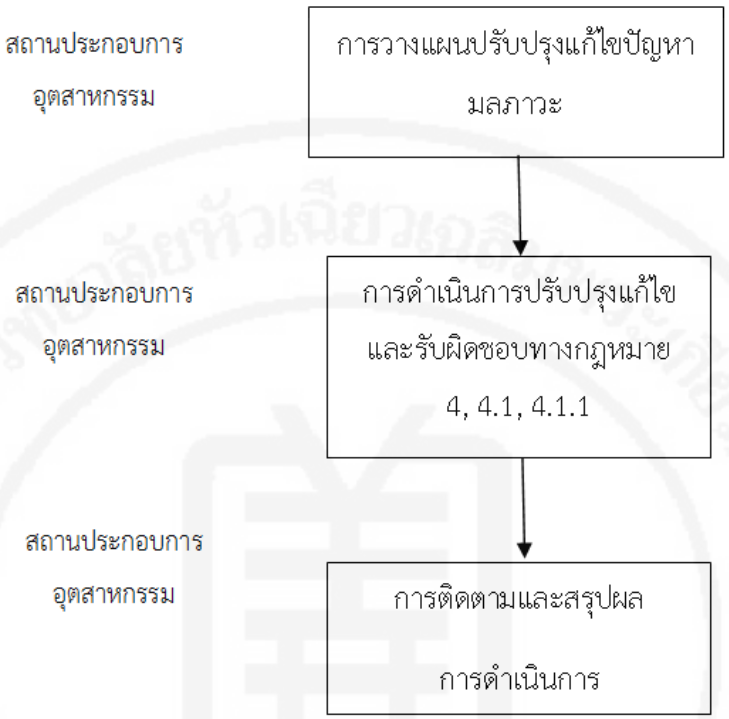

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 7 (ECGP-007) การดำเนินงานด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

นอกจากความรับผิดชอบต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้วการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านแผนการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากรรวมถึงการจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ก็เป็นอีกแนวทางที่จะทำให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถลดค่าใช้จ่ายทั้งด้านต้นทุนการผลิตและการกำจัดของเสีย ซึ่งจะส่งผลให้ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจกระทบต่อชุมชนลดน้อยลงด้วย

สถานประกอบการอุตสาหกรรม ต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากรในการดำเนินงานโดยเฉพาะ พลังงานไฟฟ้า น้ำ และเชื้อเพลิง ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การจัดทำแผนงานรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก การจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อลดการใช้พลังงานในการดำเนินงาน การจัดทำแผนงานเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้พลังงานน้อยกว่าเดิม เป็นต้น

ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชน ควรมีการจัดสรรทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ไม่เอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการเข้าถึงทรัพยากรที่

จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน เช่น มีมาตรการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อช่วยการบริหารจัดการ มีการสรรหาสิ่งทดแทนทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการดำเนินการ

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมอาจดำเนินการโดยเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดสรรทรัพยากร หรือ การขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อแนะนำและกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในส่วนการใช้งานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและการใช้งานของชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 6, 6.6, 6.1.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-007

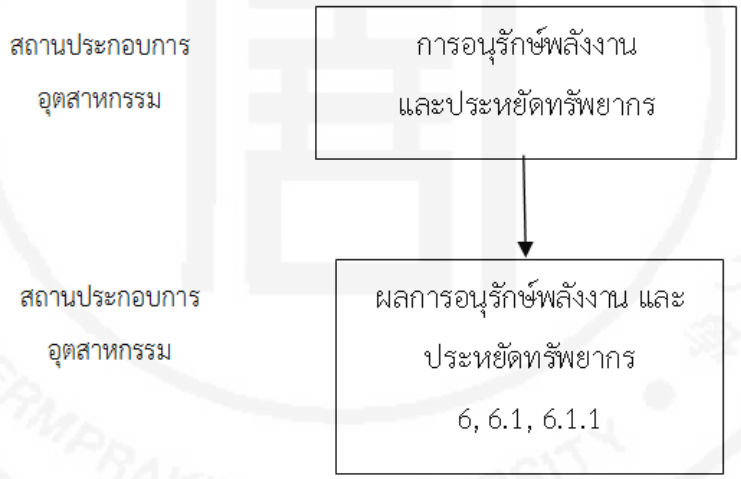

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 2-8 (ECGP-008) การคืนประโยชน์ให้สังคม

การคืนประโยชน์ให้สังคมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม โดยแบ่งเป็นขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การจัดทำทะเบียนชุมชนโดยรอบ สถานประกอบการอุตสาหกรรม

เป็นเครื่องมือเพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ทราบรูปแบบของชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการเลือกกิจกรรมอาจจะประยุกต์ใช้วิธีการบางส่วนของการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) มาใช้ได้

2. การสำรวจความต้องการของชุมชน

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับชุมชนและประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล (ECGP-004: การเปิดเผยข้อมูลการจัดการและผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ) (ECGP-005: การยอมรับความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา) การสำรวจความต้องการของชุมชนอาจทำได้หลายวิธี เช่น การทำประชาวิจารณ์ร่วมกับชุมชน การสัมภาษณ์โดยสถานประกอบการอุตสาหกรรม การมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญทำการสำรวจความเชื่อมโยงของกิจกรรมการคืนประโยชน์ให้สังคมกับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 6, 6.2, 6.2.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 10

แผนภูมิที่ 10 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-008

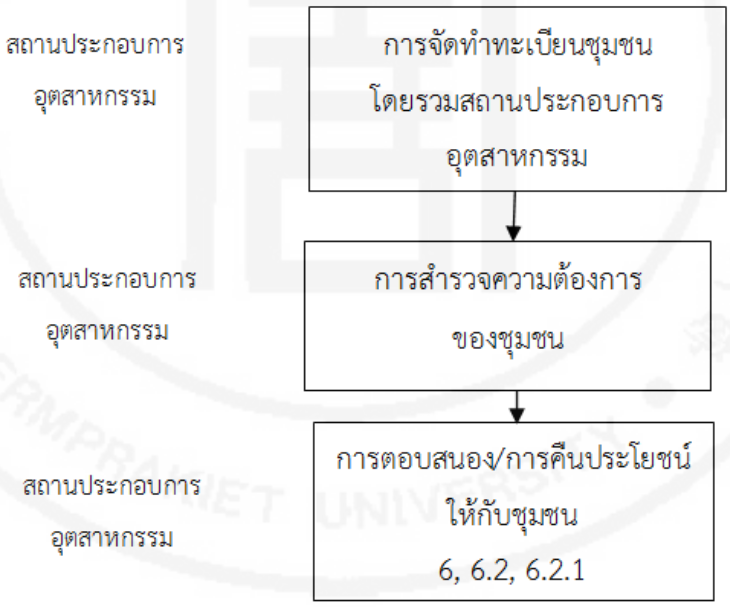

ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 9 (ECGP-009) การพิจารณาความยั่งยืน

การพิจารณาความยั่งยืน เป็นแนวทางเพื่อให้สถานประกอบอุตสาหกรรมการเกิดความยั่งยืนโดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน

การดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงถึงการดำเนินงานของสถานประประกอบการอุตสาหกรรมในการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายและสามารถเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของตนอย่างโปร่งใส โดยให้ประชาชนมีส่วน

ร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงานและจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับชุมชนอย่างเหมาะสม มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นและตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ สถานประกอบการอุตสาหกรรมอาจเริ่มต้นแสดงถึงความตั้งใจของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมได้โดยกำหนดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรในรูปแบบต่าง ๆ

เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อร้องเรียนด้วยความรับผิดชอบและสร้างการยอมรับของชุมชนในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว การร้องเรียนจากชุมชนย่อมน้อยลงโดยใช้อ้างอิงข้อมูลการร้องเรียนจากอุตสาหกรรมจังหวัดที่ดูแลสถานประกอบการอุตสาหกรรมในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมาสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรจัดเก็บข้อมูลการร้องเรียน การดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ตลอดจนการสรุปการดำเนินงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการดำเนินงาน (ECGP-005: การยอมรับความรับความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนมีความส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา)

กระบวนการตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จะสร้างให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมและสังคมอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางในการส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการให้อย่างเข้มแข็งผ่านเครือข่ายร่วมกันได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในกรณีที่อยู่ใกล้เคียงกัน
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน

ความเชื่อมโยงของกิจกรรมการพิจารณาความยั่งยืน ด้วยกิจกรรมการสร้างเครือข่ายรูปแบบต่าง ๆ กับหลักเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมข้อ 7, 7.1, 7.1.1, 7.2, 7.2.1, 7.3, 7.3.1 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 11

แผนภูมิที่ 11 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ECGP-009

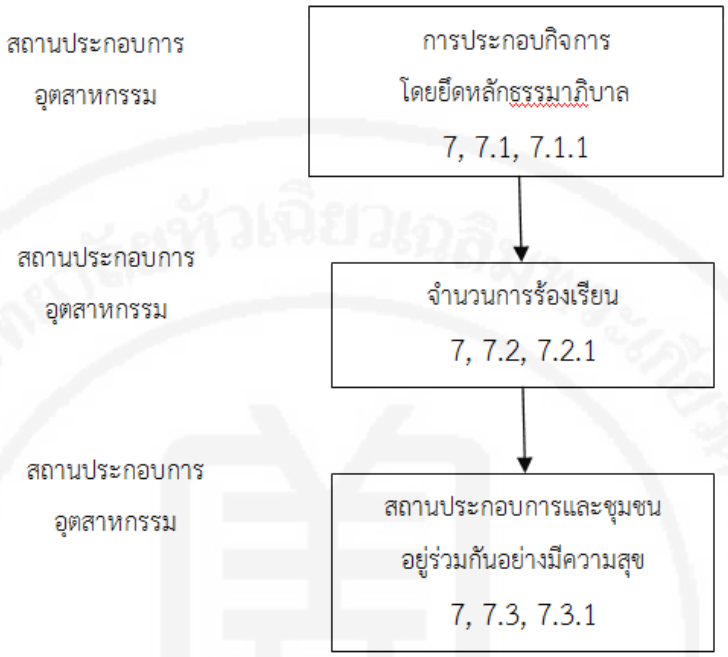

การตรวจประเมินการดำเนินการงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

นอกจากการขยายความและสร้างความเข้าในในหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและแนวทางที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องนำไปปฏิบัติให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว ส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งส่วนต่อมา คือ แนวทางการตรวจประเมินการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเชิงลึก ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ประเมิน ต้องทำความเข้าใจ เพื่อให้มีเกณฑ์และแนวทางในการตรวจประเมินในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น นอกจากผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจในหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอย่างดีแล้ว ต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนการตรวจประเมินที่ชัดเจนเพื่อที่จะได้นำไปสู่การตรวจประเมินอย่างถูกต้อง เป็นส่วนที่สำคัญที่ผู้รับประเมินต้องมีความเข้าใจตรงกัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 12

แผนภูมิที่ 12 การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม

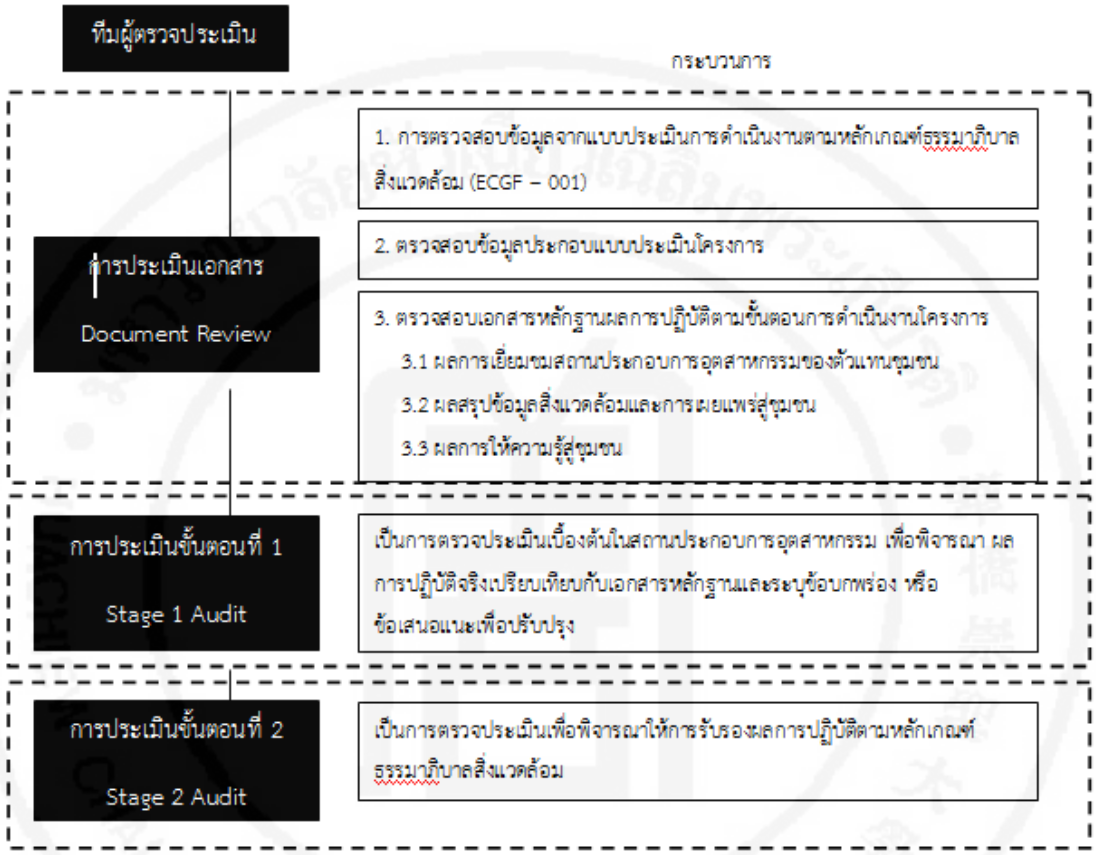

การตรวจประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการตรวจประเมินผลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ โดยที่แนวทางการประเมินได้ใช้แนวทางการประเมิน ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมปีงบประมาณ 2552 และพัฒนาให้มีรูปแบบการประเมินเป็นระบบ (Systematic Audit) โดยประยุกต์จากมาตรฐาน (ISO 9001และ ISO 14001) ดังนั้นเพื่อให้ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินการปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมีแนวทางการปฏิบัติในการประเมินตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน โดยมีขอบเขตของการปฏิบัติตนของผู้ประเมินและหลักการเกี่ยวกับการตรวจประเมินตามแนวทางตามมาตรฐาน ISO 19011 ดังนี้

1. หลักการตรวจประเมิน

1.1 หลักการที่เกี่ยวกับผู้ประเมิน

1.1.1 การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ (Ethical conduct)

- อยู่บนพื้นฐานทางวิชาชีพ
- มีความน่าเชื่อถือ มีความเพียบพร้อม และสามารถรักษาความลับได้

1.1.2 การนำเสนออย่างเป็นธรรม (Fair presentation)

- รายงานถูกต้องและเป็นจริง

1.1.3 การปฏิบัติอย่างมืออาชีพ (Due professional care)

- การใช้ความรู้ความสามารถและการวินิจฉัยในการตรวจประเมิน

1.2 หลักการเกี่ยวกับการตรวจประเมิน

1.2.1 ความเป็นอิสระ (Independence)

- พื้นฐานสำหรับความเป็นกลางในการตรวจประเมินและความเป็นจริงของสรุปผลการตรวจประเมิน
- เป็นอิสระจากกิจกรรมที่ตรวจประเมิน ไม่มีอคติและการมีส่วนได้ส่วนเสียอยู่บนพื้นฐานหลักฐานการตรวจประเมิน

1.2.2 การมุ่งเน้นที่หลักฐาน (Evidence-based approach)

- การใช้หลักแห่งเหตุผลเพื่อให้ได้สรุป ผลการตรวจประเมินที่เชื่อถือได้และเป็นแนวทางเดียวกันในการตรวจประเมินอย่างเป็นระบบ
- การตรวจสอบหลักฐานโดยใช้การสุ่มตัวอย่างที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่น

2. การตรวจประเมิน

การเริ่มต้นควรประเมินในแต่ละครั้ง ต้องมีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มผู้ประเมิน (Audit team leader) และต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต และเกณฑ์ในการตรวจประเมินแต่ละครั้งให้ชัดเจน จากนั้นจึงเข้าสู่การประเมินแต่ละขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ การประเมินเอกสาร การประเมินขั้นตอนที่ 1 และการประเมินขั้นตอนที่ 2

2.1 การประเมินเอกสาร (Document Review)

การประเมินเอกสาร (Document Review) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการทางเอกสารเป็นหลัก โดยใช้ฟอร์ม ECGF-001 แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรมได้พัฒนาขึ้นมาจากฉบับเดิมที่ลงวันที่ 17 มีนาคม 2551 โดยให้ทางสถานประกอบการอุตสาหกรรมเป็นผู้กรอกข้อมูลพร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเสนอแก่ผู้รับผิดชอบในการตรวจประเมินของอุตสาหกรรมจังหวัด เพื่อใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของการดำเนินการเบื้องต้น และเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียม การตรวจประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 audit) ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังตัวอย่างเช่น แบบประเมินการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ได้ปรับปรุงใหม่

การประเมินเอกสาร ผู้ประเมินต้องทำการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบันทึก และพิจารณาความเพียงพอของเอกสารตามเกณฑ์การตรวจประเมิน

- เทียบกับเกณฑ์การประเมินการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดี
- เอกสาร/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลการดำเนินงานในการจัดการมลภาวะ

ถ้าพบว่าเอกสารไม่เพียงพอ หัวหน้าทีมผู้ประเมินจะต้องแจ้งให้กับผู้รับการตรวจประเมินทราบ เพื่อดำเนินการชี้แจง หรือส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วนโดยนอกจากผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจะตรวจสอบข้อมูลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้ว ยังต้องมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงานการส่งเสริมธรรมาภิบาลส่งแวดล้อมในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

2.2 การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit)

ผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดำเนินการวางแผน และนัดหมายสถานประกอบการอุตสาหกรรมเพื่อดำเนินการตรวจประเมินขั้นตอนที่ 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยก่อนการเข้าตรวจประเมิน ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ผู้ประเมินต้องจัดทำรายการประเด็นข้อสังเกตเกี่ยวกับการคำเนินการต่างๆ โดยใช้แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ECGF-002 : Checklist เพื่อเป็นคู่มือในการตรวจประเมินความสอดคล้องของการดำเนินงาน การประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม การตรวจประเมินจะคำเนินการโดยการตรวจสอบการปฏิบัติจริงในพื้นที่ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมและชุมชน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร พนักงาน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ดังแบบฟอร์ม แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Checklist) ดังนี้

กระทรวงอุตสาหกรรม แบบฟอร์ม

ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Checklist)	รหัสเอกสาร ECGF-002 ฉบับที่ 1 แก้ไขครั้งที่ 0

ชื่อสถานประกอบการ
อุตสาหกรรม.....
รายชื่อผู้ตรวจประเมิน
.....
.....
.....
.....

ที่	รายการที่ตรวจประเมิน	สิ่งที่พบจากการตรวจประเมิน

โดยผู้ประเมินจะต้องรายงานให้ผู้ประกอบการทราบถึงประสิทธิผลของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม โดยจะระบุข้อดี และ/หรือข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ผลการประเมินที่พบ จะนำมากรอกในแบบรายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ECGF-003: Audit Report เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้นำมาสู่การปรับปรุงภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังตัวอย่างแบบฟอร์ม แบบรายงานประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit report) ดังนี้

กระทรวงอุตสาหกรรม แบบฟอร์ม

ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แบบรายการตรวจประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม (Audit Report)	รหัสเอกสาร ECGF-002 ฉบับที่ 1 แก้ไขครั้งที่ 0

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรม.....

ชื่อผู้รับการตรวจประเมิน.....

ทีมผู้ตรวจประเมิน.....

.....

.....

วัน เดือน ปี ที่ตรวจ.....

ประเภทการประเมิน ☐ การประเมินขั้นตอนที่ 1 (Stage 1 Audit)

☐ การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit)

จุดเด่น/ข้อดีที่พบ

.....

.....

.....

2.3 การประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit)

ผู้ประเมินธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ดำเนินการวางแผน และนัดหมาย สถานประกอบการอุตสาหกรรม เพื่อดำเนินการประเมินขั้นตอนที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือการพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม การตรวจประเมินจะดำเนินการโดยการตรวจสอบผลการปฏิบัติการแก้ไขตามที่ได้มีการให้ข้อสังเกตจากการประเมินขั้นตอนที่ 1 ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้ดำเนินการไป และจัดทำร่วมกับการสัมภาษณ์ ผู้บริหารพนักงาน ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง

โดยผู้ประเมินจะต้องรายงานให้ผู้ประกอบการทราบถึงประสิทธิผลของการดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผลการประเมินขั้นตอนที่ 2 (Stage 2 Audit) ผู้ประเมินต้องนำมาสรุปรายงานผลการดำเนินการให้ประธานคณะทำงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปเสนอต่อกระทรวงอุตสาหกรรมตามวิธีของแต่ละจังหวัดต่อไป

กระทรวงประเมินการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ผู้ประเมินต้องพิจารณารายละเอียดของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 1 (ECGP-001) นโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

การตรวจสอบการมีแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถมุ่งไปที่เอกสารนโยบายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมี โดยในเอกสารนโยบายดังกล่าว ควรมีการระบุรายละเอียดเบื้องต้น เกี่ยวกับองค์การว่าตนเองประกอบกิจการประเภทไหนอย่างไร และมีความมุ่งมั่นในการดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอย่างไรพร้อมทั้งควรมีการสื่อสารความมุ่งมั่นดังกล่าวไปยังส่วนงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก (ผู้เกี่ยวข้อง อื่น ๆ เช่น ผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ผู้รับเหมา ฯลฯ) เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม

2. การตรวจประเมินการปฏิบัติขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 2 (ECGP-002) การรวบรวมกฎหมาย และข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามวัดผล

เนื่องจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมแต่ละแห่งมีรายละเอียดในการประกอบธุรกิจแตกต่างกันไปตาม กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการ ข้อกำหนดหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเฉพาะธุรกิจจึงเป็นสิ่งที่ผู้ประเมินทราบถึงข้อกำหนดเฉพาะของธุรกิจแต่ละประเภท แต่ก็ไม่ควรละเลยกฎหมายและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจด้วยเช่นกัน สิ่งที่ผู้ประเมินควรตรวจสอบได้แก่ ทะเบียน/รายการกฎหมาย หรือข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของสถานประกอบการอุตสาหกรรมนั้น ๆ ความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาในการรวบรวม ความทันสมัย (Up to date) ของข้อมูล และความครอบคลุมของข้อกฎหมายที่ทะเบียน หรือรายการกฎหมาย

นอกจากนั้น หากสถานประกอบการอุตสาหกรรม มีกิจกรรมที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าต้องทำการขออนุญาตดำเนินกิจกรรม การตรวจสอบเอกสารการอนุญาตดำเนินกิจกรรมและสังเกตการดำเนินกิจกรรมจริงในพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อดูว่าได้มีการปฏิบัติเป็นไปตามที่ระบุในเอกสารหรือไม่ก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อชี้บ่งการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เอกสารรับรองความปลอดภัยระบบไฟฟ้า

(Electricity safety inspection) แบบเอกสารรับรองความปลอดภัยในการใช้หม้อน้ำ/ภาชนะรับแรงดัน แบบคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ควบคุมประจำหม้อน้ำ และรายงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นต้น

3. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 3 (ECGP-003) การจัดทำข้อมูลด้านมลภาวะ และวิธีการจัดการ

ข้อมูลด้านมลภาวะของสถานประกอบการอุตสาหกรรม เป็นการรวบรวมประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ เกี่ยวกับ กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และบริการ ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมแล้วนำมาคัดเลือกประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมระบุวิธีการจัดการมลภาวะ และจัดทำเป็นทะเบียนข้อมูลด้านมลภาวะที่ถูกต้องของสถานประกอบการอุตสาหกรรมผู้ประเมินควรดำเนินการตรวจสอบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- รายการประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความครอบคลุมเพียงพอหรือไม่
- ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ หรือประเด็นที่มีโอกาสสร้างผลกระทบสูงคืออะไร
- วิธีการจัดการที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมมี หรือเตรียมไว้เพื่อรับมือ
- บันทึกข้อมูลมลภาวะ วิธีการ และผลการจัดการ

ทั้งนี้ ข้อมูลด้านมลภาวะดังกล่าวต้องเป็นข้อมูลที่เป็นจริงของการดำเนินการผลิตปกติ อีกทั้งกระบวนการในการควบคุมและวิธีการตรวจวัดก็ต้องเป็นวิธีการมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับอย่างไรก็ตาม ไม่เฉพาะประเด็นที่มีโอกาสสูงเท่านั้น แต่ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ก็จำเป็นจะต้องนำมาสู่การพิจารณารวบรวมข้อมูลไว้เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการควบคุม ป้องกัน โดยเฉพาะโอกาสการเกิดมลภาวะที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

4. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 4 (ECGP-004) การเปิดเผยข้อมูลการจัดการ และผลการตรวจวัดระดับมลภาวะ

เพื่อให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการสื่อสารการจัดการควบคุมมลภาวะที่เกิดจากการดำเนินงานให้ประชนชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบ แสดงความโปร่งใสเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสม

ผู้ประเมินควรพิจารณาความเหมาะสม และประสิทธิภาพของช่องทางในกระบวนการเปิดเผยข้อมูลมลภาวะ วิธีการ และผลการจัดการของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ดังนี้

- ความถูกต้องและชัดเจนของข้อมูล
- วิธีการเปิดเผยข้อมูล
- ขั้นตอน/วิธีการเข้าถึงข้อมูล

- ความเหมาะสมของช่องทางการเปิดเผยกับกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เกี่ยวข้อง

5. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 5 (ECGP-005) การยอมรับความคิดเห็นของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ในกระบวนการรับฟังข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมจากผู้เกี่ยวข้องหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบนั้น ผู้ประเมินควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมจัดเตรียมไว้

ผู้ประเมินควรพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการในการจัดการแก้ไขเรื่องร้องเรียนของสถานประกอบการอุตสาหกรรมว่ามี รวมถึงการให้ความสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของสถานประกอบการอุตสาหกรรมร่วมกับผู้ร้องเรียนหรือชุมชน การแจ้งผลการดำเนินการแก้ไขให้ผู้ร้องเรียนได้ทราบ รวมถึงหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นลายลักษณ์อักษร (ข้อร้องเรียน การจัดการแก้ไข และผลการดำเนินการ) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความสำคัญ หรือความเร่งด่วนของประเด็นปัญหานั้น ๆ และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 1 ปี

6. การตรวจประเมินการปฏิบัติตาม ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ (ECGP-006) การปรับปรุงแก้ไขและรับผิดทางกฎหมาย

ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมเคยมีประเด็นข้อร้องเรียนหรือเหตุการณ์ใด ๆ ที่สร้างผลกระทบต่อชุมชนทั้งที่ทั้งใจและไม่ตั้งใจ การแสดงความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมควรมีการดำเนินการ

ผู้ประเมินควรพิจารณาร่วมกันระหว่างข้อมูลการร้องเรียนที่มี ณ สถานประกอบการอุตสาหกรรมและข้อมูลของอุตสาหกรรมจังหวัดถึงความเป็นเหตุเป็นผลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น รวมถึงองค์ประกอบเหล่านี้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและได้รับการยอมรับจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบมีแผนการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ (หลักการ PDCA) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผู้รับผิดชอบ วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงาน ต้องสามารถติดตามตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานได้สอดคล้องตามกฎหมายมีแผนการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะและเปิดเผยข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ

7. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 7 (ECGP-007) การดำเนินงานด้านอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร

เพื่อให้เกิดการแสดงความรับผิดชอบเบื้องต้นต่อการดำเนินกิจการของตนเอง การคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านแผนการอนุรักษ์พลังงานและประหยัดทรัพยากร รวมถึงการจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชนอย่างเหมาะสม ถือเป็นกิจกรรมที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องดำผู้ประเมินสามารถตรวจสอบแผนการด้านการอนุรักษ์พลังงานของสถาน

ประกอบการอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมแหล่งพลังงานหลักที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมใช้ โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้า น้ำและเชื้อเพลิง ซึ่งสามารถจัดทำได้หลาย รูปแบบ การจัดทำแผนงานรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกการจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อลดการใช้พลังงาน การจัดทำแผนงานเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้พลังงานน้อยกว่าเดิม เป็นต้น

ในกรณีที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมต้องใช้ทรัพยากรร่วมกับชุมชน ผู้ประเมินต้องพิจารณาแนวทางการจัดสรรทรัพยากรร่วมกับชุมชนของสถานประกอบการอุตสาหกรรม โดยเน้นความเป็นธรรมไม่เอาเปรียบชุมชนท้องถิ่นในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน ได้แก่

- มีมาตรการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อช่วยการบริหารจัดการทรัพยากร
- มีการสรรหาสิ่งทดแทนทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการดำเนินการ เป็นต้น

8. การตรวจประเมินการปฏิบัติการตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 8 (ECGP-008) การคืนประโยชน์ให้สังคม

ถึงแม้ว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมจะมีการดำเนินการอย่างใส่ใจสิ่งแวดล้อม แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ามิได้สร้างภาระให้แก่สิ่งแวดล้อม การคืนประโยชน์ให้สังคมจึงถือเป็นการแสดงความรับผิดชอบอีกส่วนหนึ่งที่สถานประกอบการอุตสาหกรรมพึงปฏิบัติและเพื่อให้การคืนประโยชน์สู่สังคมอย่างมีรูปแบบ ผู้ประเมินควรพิจารณาการดำเนินการของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในขั้นตอนต่อไปนี้

- ทะเบียนชุมชนโดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรมและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
- ผลการสำรวจความต้องการของชุมชน โดยพิจารณาร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริงและสอดรับกับสิ่งที่ชุมชนต้องการ

ทั้งนี้ เช่นเดียวกับการจัดทำแผนงานอย่างมีระบบทั่วไป กิจกรรมเพื่อคืนประโยชน์ให้ชุมชนควรจัดทำเป็นแผนงานที่ชัดเจน โดยยึดหลักการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการทบทวน (PDCA) เพื่อความมีประสิทธิภาพของการดำเนินการตามแผนงาน การติดตามวัดผล และปรับปรุงกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

9. การตรวจประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ 9 (ECGP-009) การพิจารณาความยั่งยืน

แนวทางการส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมเกิดความยั่งยืนโดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เป็นการบูรณาการหลักเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทุก ๆ เกณฑ์ การเข้าสู่การปฏิบัติของตนเอง เพื่อสร้างให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนและภาครัฐ

ผู้ประเมินควรพิจารณาการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมว่ามีความสอดคล้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในประเด็นด้านการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การเปิดเผยข้อมูลการจัดการมลภาวะของตนอย่างโปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอแนะในการแก้ปัญหาได้ มีการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์พลังงาน และจัดสรรการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับชุมชน มีช่องทางรับฟังข้อคิดเห็นและตอบสนองข้อร้องเรียน รวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ทั้งนี้ ผู้ประเมินอาจพิจารณาร่วมกับเอกสารหรือกิจกรรมที่แสดงความตั้งใจของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ผ่านการกำหนดเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรหรือกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์พันกิจหรือเป้าหมายขององค์กรและจำนวนข้อร้องเรียนที่ลดลง

ความสมบูรณ์ของการพัฒนาความยั่งยืน เมื่อสถานประกอบการอุตสาหกรรมได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมครบถ้วนทุกหัวข้อ ย่อมก่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งผ่านเครือข่ายร่วมกันนั้นสามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับชุมชน โดยรอบสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมกับสถานประกอบการอุตสาหกรรม ในกรณีที่อยู่ใกล้เคียงกัน
- เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรม ภาครัฐ และชุมชน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีความตระหนักรู้และการยอมรับ

แนวคิดและทฤษฎีความตระหนักรู้

แนวคิดเกี่ยวความตระหนัก (Awareness) เป็นแนวคิดเชิงจิตวิทยา (Psychological Approach) ผสมผสานกับแนวความคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavior Science) โดยมีนักวิชาการให้ความหมายแตกต่างกัน

ความหมายของความตระหนัก

ความตระหนักหรือ Awareness มีความหมายว่า แนวคิดเชิงจิตวิทยากับแนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความตระหนัก ให้ความหมายดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 428) ความตระหนัก หมายถึง รู้ประจักษ์ชัด รู้ชัดแจ้ง

เกษม จันทร์แก้ว (2547) ความตระหนัก หมายถึง การที่บุคคลได้ฉุกคิด เหตุการณ์หนึ่ง ๆ ภายใต้สภาวะจิตใจที่สามารถแสดงออกมาใน คำพูด การเขียน หรือบริบทอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจได้ ดังนั้น ความตระหนักจะนำไปสู่พฤติกรรมที่แสดงออกในสิ่งนั้น ๆ

กุลวดี สุดเหล้า (2550) ความตระหนัก หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ความเห็นภายใต้จิตสำนึก ที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ โดยอาศัย เหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือปัจจัยที่ทำให้คนเกิดความตระหนัก

เบนจามิน เอส บลูม (Bloom 1971: 273) ความตระหนัก หมายถึง ความตระหนักจะคล้ายกับความรู้ต่าง ๆ เช่น ความรู้และความตระหนัก โดยไม่เน้นลักษณะของสิ่งเร้า และความตระหนักไม่ต้องเน้นประสบการณ์หรือสิ่งอื่น ๆ โดยความตระหนักจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีสิ่งเร้ามาทำให้เกิดความตระหนัก

เบนจามิน บี โวลแมน (Wolman 1973: 32) ความตระหนัก หมายถึง การกระทำที่เกิดจากความสำนึก

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Good 1973: 54) ให้ความหมายของ ความตระหนัก ไว้ว่า การกระทำที่แสดงว่าจำได้ การรับรู้หรือมีความรู้และความตระหนัก มีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness)

คอฟฟ์กา (Koffka. 1973: 212) กล่าวถึงความตระหนักไว้ว่า มีความหมายคล้ายกับความสำนึกในแง่ของภาวะทางจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดและความปรารถนาต่าง ๆ ความตระหนักเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับรู้หรือได้ประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วมีการประเมินค่าและตระหนักถึงความสำคัญในการที่ตนเองมีสิ่งนั้น ๆ นั่นคือ ประสบการณ์และสภาวะแวดล้อม หรือสิ่งเร้าภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้บุคคลเกิดความตระหนัก

เบรคเลอร์ (Breckler, 1986 อ้างถึงใน วรรณา เจือรัตนศิริกุล, 2531: 11) ได้กล่าวไว้ว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้า อันได้แก่ บุคคล สถานการณ์กลุ่มสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะสนองตอบในทางบวกหรือทางลบเป็นสิ่งเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์

เดวิด อาร์ แครธโวล และคณะ (อ้างใน อุทุมพร ทองอุทัย 2523: 99) กล่าวว่า ความตระหนัก หมายถึง ความรู้สึกไวต่อการมีอยู่ของปรากฏการณ์บางอย่างและของสิ่งเร้าบางอย่างซึ่งเราต้องการรับรู้

รูนส์ (Runes, 1979: 32) กล่าวถึง ความตระหนักว่า เป็นการกระทำที่เกิดจากความสำนึกในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ

องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความตระหนัก

เบรคเลอร์ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

2. อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดีเป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ

3. พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทางที่มีต่อสิ่งเร้าหรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักและความรู้

ความตระหนักเป็นพฤติกรรมด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ โดยมีปัจจัยด้านอารมณ์ หรือ ด้านความรู้สึก หรือควบคู่ทั้ง 2 อย่าง เข้าด้วยกัน เป็นที่มาของความรู้และความคิด ซึ่งความรู้ เกิดจากประสบการณ์ การสัมผัสรู้ การไตร่ตรอง ส่วนความตระหนัก เกิดจากโอกาสหรือสิ่งเร้าโดยไม่ได้ตั้งใจ (ประสาท อิศรปรีดา, 2553: 177)

ขั้นตอนกระบวนการเกิดความตระหนัก

Good (1973: 54) ได้กล่าวไว้ว่า ความตระหนักเกิดจากกระบวนการทางปัญญา คือ เมื่อบุคคลได้รับแรงกระตุ้นหรือสิ่งเร้า แล้วจะเกิดความรู้เมื่อได้รับรู้ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนจะได้รับความเข้าใจจากสิ่งนั้น ๆ หรือเกิดความคิดรวบยอดและนำไปสู่การเรียนรู้ โดยความรู้และความตระหนักจะนำไปสู่การแสดงออกทางความคิดและอารมณ์ หรือสรุปตามขั้นตอนได้ว่า ขั้นตอนแรกความรู้ ขั้นตอนที่สองเจตคติ ขั้นตอนที่สามความลุ่มลึกชัดแจ้ง และขั้นตอนสุดท้ายคือ ความตระหนัก

ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนัก

ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักและมีอิทธิพลต่อการรับรู้แต่ละบุคคลจะประกอบไปด้วย 3 ประการ รายละเอียดดังนี้

1. ประสบการณ์การรับรู้จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน และในชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องราวขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น ทำให้เกิดความรับรู้ในระดับที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่ได้รับ

2. ความใส่ใจและการเห็นคุณค่าของความตระหนักในการรับรู้เรื่องต่าง ๆ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามระดับความต้องการ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับเรื่องนั้น

3. ลักษณะรูปแบบการรับรู้ นอกจากจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์การรับรู้แล้ว ลักษณะรูปแบบการรับความตระหนัก จะขึ้นอยู่กับบุคคล เมื่อได้เจอเหตุการณ์ต่าง ๆ และการรับรู้ของบุคคลนั้น (บัณฑิต จุฬาศัย, 2528)

ตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดความตระหนัก

1. ความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์จะสอนให้บุคคลมีพื้นฐานของความรู้ และจุดเริ่มต้นของความรู้เริ่มจากการสัมผัสแล้วใช้ จิตวิทยาในการไตร่ตรององค์ความรู้ที่ได้รับ เพื่อหาเกณฑ์ ในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งความรู้จะเกิดจากประสบการณ์ การสัมผัส และความคิดในจิตใจ (ประสาท อิสรปรีดา , 2523: 19)

2. ความใส่ใจและเห็นคุณค่า (Attention) การใส่ใจ เป็นปัจจัยต่อการรับรู้ ซึ่งการที่บุคคลจะรับรู้ในสิ่งใดนั้น บุคคลนั้นจะต้องเกิดการใส่ใจในสิ่งนั้น เสมือนที่ตัวพร้อมจะรับรู้ในสิ่งที่ตัวเองสนใจขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อม สังคมที่แต่ละบุคคลอาศัยอยู่ (ถวิล ธาราโภชน์, 2540: 70-77)

3. ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า เป็นสิ่งที่บุคคลได้รับรู้ เห็น สัมผัส และจะทำให้บุคคลนั้นเกิดการใส่ใจต่อความตระหนักมากน้อยเพียงใด อาจพิจารณาได้ดังนี้

3.1 ความเข้ม (Intensity) คือ ระดับความรู้สึกต่อสิ่งเร้า

3.2 ขนาด (size) คือ ขนาดของความตระหนัก ที่ขึ้นอยู่กับความใส่ใจของแต่ละบุคคล

3.3 ทำตรงกันข้าม (contrast) เมื่อทำสิ่งใดที่ต่างจากเดิม จะทำให้เกิดความใส่ใจในสิ่งนั้นมากขึ้น

3.4 การทำซ้ำ (repetition) เมื่อทำสิ่งใดซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความชำนาญและมีความใส่ใจต่อสิ่งนั้นเพิ่มขึ้น

3.5 การเคลื่อนไหว (movement) คือ เป็นการทำให้สิ่งเร้าเคลื่อนที่ เพื่อเพิ่มความใส่ใจต่อสิ่งเร้ามากขึ้น

3.6 ระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ คือ แสดงให้เห็นถึงโอกาสที่จะได้รับความรู้อยู่เสมอ

ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับ

ความหมาย

ฟอสเตอร์ (Foster, 1973, pp.146-147) ให้ความหมายการยอมรับว่า ประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษา สามารถบรรยายได้โดยผ่านขั้นการเรียนรู้การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อ บุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติเมื่อแน่ใจว่าสิ่งประดิษฐ์นั้นสามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน เขาจึงกล้าลงทุนซื้อสิ่งประดิษฐ์นั้น

โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971) ให้ความหมายของการยอมรับว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวเกี่ยวกับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไปจนถึงการยอมรับเอาเทคโนโลยีนั้น ๆ ไปใช้อย่างเปิดเผย

พรรณทิพา แอดา (2549, หน้า 51 อ้างถึงใน หทัยกาญจน์วรรธนสิทธิโชค, 2551) กล่าวถึงแนวคิด เกี่ยวกับการยอมรับสิ่งใหม่ว่า เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาคุณสมบัติของบุคคล เช่น ความรู้ค่านิยม ทัศนคติทำให้สมาชิกของสังคมได้รับรู้การเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจในสิ่ง

ใหม่ได้ง่าย นอกจากนี้การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ อยู่เสมอ ความสนใจรับรู้ข่าวสารแขนงใหม่จากสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญ ยิ่งต่อการก่อให้เกิด การรับรู้ความสนใจและพยายามนำไปปฏิบัติในที่สุด

สรุปกระบวนการยอมรับ คือกระบวนการทางความคิดของผู้บริโภค ในการแสดงพฤติกรรมของผู้บริโภค นับตั้งแต่จากการรับรู้นวัตกรรมใหม่ครั้งแรกไปจนถึงการยอมรับนวัตกรรมใหม่ โดยที่กระบวนการตัดสินใจนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและต้องอาศัยเวลา

ขั้นตอนในกระบวนการยอมรับ

การยอมรับนวัตกรรมใหม่ (เยาวพา ชูประภาวรรณ, 2547) เป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยอาศัยการสื่อสารสนับสนุน ซึ่งขั้นตอนในกระบวนการยอมรับประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ (Awareness) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมใหม่ โดยบุคคลรับรู้ว่ามีนวัตกรรมใหม่ครั้งแรก เป็นขั้นตอนของการรับทราบเท่านั้นว่านวัตกรรมได้เกิดขึ้นและมีอยู่จริง แต่ยังได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน

2. ความสนใจ (Interest) บุคคลเริ่มมีความสนใจ เริ่มค้นหาข้อมูลและเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นเพิ่มขึ้น พฤติกรรมนี้เป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจและใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นการรับรู้ ในขั้นนี้จะทำให้บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่นั้นมากขึ้น บุคลิกภาพ ค่านิยม สังคมหรือประสบการณ์เก่า ๆ จะมีผลต่อบุคคลนั้น และมีผลต่อการติดตามข่าวสาร

3. การประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นไตร่ตรอง บุคคลจะนำข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาข้อดีข้อเสีย เพื่อตัดสินใจว่าควรจะทดลองนวัตกรรมใหม่หรือไม่ขั้นนี้จะแตกต่างจากขั้นอื่น ๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะลองความคิดใหม่ๆ โดยบุคคลมักคิดว่า การใช้สิ่งใหม่ๆ นั้นเป็นการเสี่ยงที่ไม่แน่ใจ ผลที่จะได้รับในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อสร้างความมั่นใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่ได้ตัดสินใจทดลองนั้นถูกต้อง โดยการให้คำแนะนำข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ

4. การทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองนวัตกรรมใหม่ โดยอาจลองปฏิบัติทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อพิสูจน์ประโยชน์ของนวัตกรรมใหม่นั้น และรอตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมนั้นหรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหา ข่าวสาร ที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ซึ่งผลทดลองจะมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ ที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

5. การยอมรับ (Adoption) เป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับนวัตกรรมใหม่ หลังจากได้ทดลองปฏิบัติแล้ว และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หลังจากยอมรับนวัตกรรมแล้ว กลุ่มเป้าหมายจะมีการแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจยอมรับ ถ้าข่าวสารที่ได้รับภายหลังมีผลว่าไม่สมควรรับนวัตกรรมนั้น อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเลิกยอมรับนวัตกรรมนั้นได้แต่ถ้าได้รับข่าวสารที่ดีภายหลัง อาจจะกลับมา ยอมรับใหม่ได้อีก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการยอมรับ (Factors Influencing the Adoption Process) นักการตลาดต่างยอมรับในคุณลักษณะของกระบวนการยอมรับของผู้บริโภค ดังนี้

1. ความพร้อมยอมรับสื่อใหม่ (Readiness to Try New Products) Rogers (2004) อธิบายความต้นคิดของบุคคล (Person's Innovativeness) ว่าเป็นระดับที่บุคคลจะยอมรับความคิดใหม่ได้รวดเร็วเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นในสังคม บางคนอาจรับสินค้าใหม่ แต่บางคนอาจรอก่อนระยะหนึ่ง บางคนอาจจะไม่สนใจเลย Rogers ได้แยกกลุ่มคนที่แตกต่างกันในการมองคุณค่าสิ่งใหม่ออกเป็น 5 กลุ่ม

1.1 นวัตกร (Innovators) กลุ่มนี้เป็นพวกชอบทดลองสิ่งใหม่ ๆ เป็นพวกกล้าได้กล้าเสีย พวกเขาจะทดลองความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ กลุ่มนี้จะสำคัญมากที่จะทำให้นวัตกรรมใหม่เป็นที่ยอมรับในตลาด แม้จำนวนน้อยประมาณ 2.5% แต่เป็นกลุ่มเต็มใจทดลองใช้มักเป็นกลุ่มหนุ่มสาวมีฐานะการเงินดีมีการศึกษาสูง เป็นพวกใจกว้าง เข้ากับสังคมได้ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง

1.2 กลุ่มล้าสมัย (Early Adopters) กลุ่มใหญ่กว่ากลุ่มแรกมีประมาณ 13.5% ชอบความแปลกใหม่ น้อยกว่ากลุ่มแรก เป็นผู้มีรายได้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการศึกษา มีความคิดริเริ่ม เป็นผู้นำด้านความคิด และยอมรับสิ่งใหม่เร็วแต่ด้วยความระมัดระวัง ซึ่งจะช่วยพิจารณาว่านวัตกรรมใหม่เป็นที่ยอมรับหรือไม่ กลุ่มนี้จะมีอิทธิพลต่อเพื่อนและผู้ร่วมงาน เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด

1.3 กลุ่มทันสมัย (Early Majority) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึง 34% มีลักษณะสุขุมตัดสินใจด้วยความละเอียดรอบคอบ แม้ว่าคนกลุ่มนี้จะไม่ใช่พวกแรกที่รับนวัตกรรมใหม่ แต่ก็ชอบใช้ก่อนคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น คนกลุ่มนี้อยู่ในสังคมระดับกลาง เมื่อกลุ่มนี้ยอมรับสินค้า แสดงว่าเป็นที่ยอมรับของตลาดส่วนใหญ่

1.4 กลุ่มตามสมัย (Late Majority) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึงร้อยละ 34 ซึ่งยอมรับผลิตภัณฑ์หลังกลุ่มที่ 3 ถือว่าเป็นกลุ่มผู้ตาม ลักษณะเด่นของกลุ่มค่อนข้างอนุรักษ์นิยม เคร่งครัดในระเบียบประเพณีและค่อนข้างมีอายุมาก

1.5 กลุ่มล้าหลัง (Laggards) กลุ่มสุดท้ายนี้เป็นพวกหัวโบราณเป็นพวกขี้สงสัย ขี้ระแวง ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ กลัวการเปลี่ยนแปลง ยึดมั่นกับประเพณีนิยม จะยอมรับเมื่อสามารถวัดออกมาได้ว่าเกี่ยวพันกับจารีตประเพณีของตน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุมาก มีฐานะทางการเงิน สังคมและการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ความไม่เชื่อมั่นในตัวเอง

2. ผู้มีอิทธิพล (Personal Influence) เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและโอกาสในการบริโภคสินค้า ของบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าผู้อิทธิพลจะเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ก็มีความสำคัญเฉพาะกับบางสถานการณ์ หรือกับบางคนเท่านั้น ผู้มีอิทธิพลจะมีความสำคัญในขั้นการประเมินมากกว่าขั้นอื่น

3. คุณลักษณะของนวัตกรรม (Characteristics of The Innovation) สินค้าบางชนิดอาจได้รับการยอมรับ อย่างรวดเร็ว แต่บางชนิดต้องใช้เวลานานกว่าจะได้รบการยอมรับคุณลักษณะที่มีผลต่อการยอมรับสินค้าใหม่มี 5 ประการ ดังนี้

3.1 ประโยชน์หรือความเป็นไปได้เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) คือการที่ผู้รับนวัตกรรม คิดว่ามีประโยชน์เหนือกว่าสินค้าเดิมอย่างชัดเจนเช่น สะดวก รวดเร็ว ประหยัดกว่ายิ่งผู้รับนวัตกรรม เห็นคุณค่ามากเพียงใด โอกาสที่จะยอมรับนวัตกรรมยิ่งมีมากขึ้น

3.2 ความเข้ากันได้หรือสอดคล้อง (Compatibility) การที่ผู้รับนวัตกรรม รู้สึกว่านวัตกรรมนั้นสอดคล้องกับคุณค่า ค่านิยม และประสบการณ์ของผู้ใช้จะทำให้ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกมั่นใจและคิดว่า นวัตกรรมมีความหมายมากยิ่งขึ้น

3.3 ความยุ่งยาก หรือความซับซ้อน (Complexity) การที่ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่านวัตกรรมนั้น เป็นที่เข้าใจ หรือสามารถนำมาใช้ได้ยากหรือง่ายเพียงใด ถ้าผลิตภัณฑ์ใหม่มีความยุ่งยากต่อการใช้งานก็ยากที่จะทำให้เกิดการยอมรับได้ยาก ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ใหม่จึงควรผลิตให้ง่ายต่อการใช้งาน กล่าวได้ว่าความยุ่งยากมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการยอมรับนวัตกรรม

3.4 การทดลองใช้ (Trial Ability) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมสามารถนำบางส่วนของนวัตกรรม ไปทดลอง จนเป็นที่ยอมรับ จะช่วยเพิ่มอัตราการยอมรับเพราะทำให้ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่าไม่เสี่ยงภัย

3.5 สังเกตได้ (Absorbability) คือการที่ผลของนวัตกรรมเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่ายเป็นรูปธรรม (Material Innovation) จะได้รับการยอมรับง่ายกว่านวัตกรรมที่เป็นนามธรรม (Non-Material Innovation) คุณลักษณะอื่นที่มีอิทธิพลต่ออัตราการยอมรับ เช่น ต้นทุน ความเสี่ยง ความไม่แน่นอน ความน่าเชื่อถือในเชิงวิทยาศาสตร์และการยอมรับจากสังคม นักการตลาดจะต้องวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อดึงดูดใจผู้บริโภคและทำการวางแผนการตลาด

4. ความพร้อมขององค์การ (Organizations' Readiness to Adopt Innovation) การยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสภาพแวดล้อมขององค์การ เช่น ความก้าวหน้าและรายได้ขององค์กร ตัวแปรภายในองค์การ เช่น ขนาดองค์กร ผลกำไร แรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการบริหาร เช่น ระดับการศึกษา อายุ นอกจากนั้นยังอาจมีปัจจัยอื่นที่มาจากภาครัฐบาล Robertson (1970) ได้นำเสนอรูปแบบกระบวนการยอมรับ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

- ขั้นรับทราบ (Awareness) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภครับรู้ว่า มีสินค้าใหม่ในตลาด โดยมีข้อมูลเพียงเล็กน้อย ยังไม่มีทัศนคติใด ๆ ต่อสินค้าใหม่เลย

- ขั้นความเข้าใจ (Comprehension) เป็นขั้นที่แสดงว่า ผู้บริโภคมีความรู้และความเข้าใจในสินค้าใหม่มากขึ้น ทราบว่าสินค้าใหม่นี้มีประโยชน์อะไร สามารถนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง

- ขั้นทัศนคติ (Attitude) เป็นขั้นที่ผู้บริโภค เริ่มมีความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อสินค้าใหม่ เริ่มมีพฤติกรรมด้านแรงจูงใจ ถ้าผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสินค้าใหม่ จะส่งผลให้สิ้นสุดกระบวนการ

- ขั้นยืนยัน (Confirmation) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคมีความเชื่อว่า สินค้าใหม่เหมาะสม และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับ โดยการประเมินจากคุณลักษณะสินค้า

- ขั้นทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่ผู้บริโภคมีการทดสอบ หรือทดลองใช้สินค้าใหม่ และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งในขั้นนี้อาจมีการทดลองใช้งานจริงเพียงบางส่วน หรือทั้งหมดขึ้นอยู่กับลักษณะของสินค้า

- ขั้นการยอมรับ (Adoption) ในขั้นนี้ผู้บริโภคจะตัดสินใจว่าจะใช้หรือไม่ใช้สินค้าใหม่อย่างถาวร ถ้ายังมีการซื้อ ก็แสดงว่ากระบวนการยอมรับสมบูรณ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม Rogers (1983 อ้างถึงใน หทัยกาญจน์ วรรธนสิทธิโชค , 2551) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่ส่งผลต่อระยะเวลาในการยอมรับนวัตกรรมเร็วหรือช้า มี 3 ประการ ดังนี้

1. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้มีการศึกษาสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจและทางสังคมและนวัตกรรมนั้นสอดคล้องกับชีวิต จะเกิดการยอมรับสูงกว่าและเร็วกว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาและมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมน้อยกว่า

2. บุคลิกภาพ กลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมได้เร็วและรับได้มาก มักจะเป็นผู้ไม่ยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ มีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรามากกว่า เป็นผู้มีเหตุผลและทัศนคติดีสามารถคิดและเข้าใจนามธรรมดีกว่า เป็นผู้ชอบเสี่ยงภัย มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

3. พฤติกรรมในการสื่อสาร ถ้าบุคคลมีส่วนร่วมในสังคมและทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมได้ดีมีการเดินทางบ่อยครั้ง มีโอกาสติดต่อกับผู้นำในการเผยแพร่นวัตกรรม มีโอกาสเปิดรับสื่อมวลชนหรือสื่อระหว่างบุคคล เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมาก เพราะมีโอกาสแสวงหาข่าวสารมากและเป็นผู้ที่มีระดับการเป็นผู้นำทางความคิดสูงองค์ประกอบของการยอมรับนวัตกรรมที่สำคัญมี 4 ประการคือ

- ลักษณะของนวัตกรรมเอง มีองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการยอมรับ เช่นองค์ประกอบภายใน ความสอดคล้อง แบ่งเป็นขั้นตอน สามารถแยกทำได้สามารถปรับใช้งานได้อย่างเต็มที่ส่วนลักษณะภายนอกปฏิบัติตามได้ง่าย เข้าใจง่าย มีการปฏิบัติอย่างได้ผลมาแล้ว ใช้เวลาน้อย

- ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การชักนำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมอย่างรวดเร็วนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน พร้อมสถานการณ์แวดล้อม เพื่อวินิจฉัยบทบาทของผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม และส่วนประกอบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลดีและวางแผนเพื่อดำเนินการตามกลยุทธ์ที่วางไว้

- กลุ่มบุคคลหรือองค์กรเป้าหมาย อัตราการยอมรับนวัตกรรมในกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป ปริมาณการยอมรับนวัตกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการทำลายพฤติกรรมเก่าที่ไม่เหมาะสม ต้องการเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ที่ดีกว่า ต้องการแสวงหาความชำนาญใหม่ ๆ ต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและต้องการได้รับความมั่นคงจากการยอมรับนวัตกรรมนั้น

- สถานการณ์และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมความเชื่อขนบธรรมเนียม ความหนาแน่นของประชากร การเมือง และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมาะกับสภาพของนวัตกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับการรับรู้

ความหมายของการยอมรับการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (2540) การรับรู้ หมายถึง การใช้ประสบการณ์เดิมในการแปลความหมายของการรับรู้ ที่ผ่านสิ่งเร้า ประสาทสัมผัส ที่ทำให้เกิดความรู้สึก ระลึกความหมาย ว่าเกิดอะไรขึ้น เกิดจากอะไร โดยการรับรู้นั้นเป็นกระบวนการที่ใกล้เคียงกับความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก การเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นพฤติกรรมของการรับรู้ แทรกอยู่ในสิ่งเร้านั้นเอง

โวล์แมน (อ้างถึงใน อริศรา ปาดแม้น, 2543) การรับรู้ หมายถึง ผลที่เกิดจากการรวบรวมของตนเองผ่าน ประสบการณ์ สัมผัสสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดภาพรวมครอบคลุมกระบวนการการรับรู้ในสิ่งนั้น

ร็อบบินส์ (อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, 2544) อธิบายเกี่ยวกับการรับรู้ว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่บุลคลที่จัดการการรับรู้ และอธิบายด้วยความรู้สึก ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมด้วย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2541) การรับรู้ หมายถึง เป็นกระบวนการที่บุคคลจัดการระเบียบและตีเป็นความรู้สึกต่อสิ่งแวดล้อมและตนเองและสามารถตีความให้มีความแตกต่างจากความเป็นจริงได้อยากมาก

ถวิล ธาราโภชน์และศรัณย์ ศิริสุข (2545) การรับรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการข้อมูลที่เป็นระบบ มีการรวบรวมและตีความข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้มาด้วยความรู้สึก ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องมาจากความรู้สึก โดยไม่สามารถแยกได้ชัดเจนระหว่าง การรับรู้ที่จะเกิดต่อจากการรู้สึก และเราสามารถกล่าวได้ว่า การรู้สึกจะมีลักษณะแบบตรงไปตรงมา และจะไม่ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ การจูงใจ หรืออารมณ์ เป็นต้น การรับรู้จะตรงข้ามกับการรู้สึก

องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้

องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ เป็นปรากฏการณ์ของแต่ละเรื่องในเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะประกอบไปด้วยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง และปัจจัยแต่ละประการเหล่านี้ จะมีผลต่อการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบระหว่าง การรับรู้บางคนดี เร็วกว่า บางคนที่รับรู้ได้ช้า

(ถวิท, 2545) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคลด้วย สิ่งเร้าที่เกิดขึ้นแต่ละคนที่เคยได้รับก็แตกต่างกันไป ทำให้การรับรู้ของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน โดยจะมีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

1. การใส่ใจ (Attention) การใส่ใจต่อสิ่งใด ที่เรามีความสนใจในการรับรู้ ยิ่งมีการสนใจมากเท่าไหร่ อิทธิพลของการรับรู้สิ่งเหล่านี้ ยิ่งเพิ่มขึ้น ทำให้มีการเข้าใจ พัฒนา รับรู้ ในสิ่งนั้นได้รวดเร็วขึ้น ซึ่ง ถวิล (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การใส่ใจเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการรับรู้ การที่บุคคลมีการรับรู้ในสิ่งใด บุคคลนั้นจะเกิดการใส่ใจต่อสิ่งนั้น

ภาวะของผู้รับรู้ (State of the Perceiver) หมายถึง สภาพของบุคคลที่รับรู้ได้ว่า สภาพตอนนั้นมีการรับรู้เป็นอย่างไร เพราะแต่ละบุคคลมีการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไป การเจริญเติบโตมาในสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความคิดหรือการปฏิบัติที่แตกต่างกันในความต้องการเดียวกัน แรงจูงใจ หรือ การคาดหวัง ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระตุ้นต่อการรับรู้

ความต้องการ (Need) ความต้องการแต่ละบุคคลมีความต้องการที่ไม่เท่ากัน ความต้องการจะเกิดขึ้นเมื่อเราขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป แต่ละบุคคลเติบโตมาในสังคมที่แตกต่างกัน ย่อมมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น ความต้องการ ก็เหมือนกับการใส่ใจ ที่เราต้องการสิ่งนั้นมาเติมเต็มในส่วนที่ขาดไปของแต่ละบุคคล

แรงจูงใจ (Motives) แรงจูงใจ คือสิ่งที่ทำให้เรามีความกระตุ้นต่อความต้องการ หรือมีการตั้งเป้าหมายไว้ เพื่อให้เรามีแรงบันดาลใจในการทำงานต่อ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต

การคาดหวัง (Expectancy) เป็นอีกสิ่งหนึ่งสำคัญสำหรับบุคคล ที่จะทำให้เกิดการใส่ใจว่ามีการใส่ใจต่อสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด ถ้าสิ่งนั้นเรามีความต้องการสูง การคาดหวังในสิ่งนั้น ก็จะสูงตามขึ้นด้วย

2. ประสบการณ์เดิม (Previous Experience) เรื่องราวประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปและประสบการณ์เดิมจะเป็นเครื่องมือในการตีความจากความรู้สึกให้ดีขึ้น เห็นชัดมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้จะนำมาคาดคะเน หรือเตรียมการเพื่อการรับรู้ของแต่ละบุคคล

อุปสรรคในการรับรู้

ความสามารถการรับรู้ของแต่ละบุคคลอาจมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับหลากหลายปัจจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งการรับรู้เป็นการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา ซึ่งการป้องกันมิให้เกิดปัญหาการรับรู้ที่ไม่ตรงกันกับความเป็นจริง มีสิ่งที่ทำให้การรับรู้ที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้แก่

ผลฮาโล (halo effect) คือลักษณะทางจิตวิทยา ของผู้รับเกิดจากปัจจัยหลากหลายปัจจัยจนทำให้มองข้ามปัจจัยสำคัญไป

การมองแบบเหมารวม คือ เป็นการมองโดยอาศัยสังคมที่อยู่ สภาพแวดล้อม โดยไม่สนใจเลยว่า บุคคลที่อยู่ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมแบบนั้น อาจไม่ได้มีการรับรู้แบบที่คิดไว้ก็ได้

ความคาดหวัง คือ ความคาดหวังจะเป็นตัวจำกัดการรับรู้ของบุคคล เพราะแต่ละบุคคลมีความคาดหวังในสิ่งที่ใส่ใจต่างกัน หรือมีความพยายามในการเลือกรับรู้เฉพาะสิ่งที่เราต้องการนั้นเอง

การกล่าวโทษผู้อื่น (Projection) เป็นการมีอคติในการรับรู้เรื่องราว และอารมณ์ จนทำให้เกิดการโทษผู้อื่น ซึ่งบางเรื่องอาจเกิดขึ้นที่ตัวเรา ที่ไม่กล้ายอมรับความผิดที่ได้ทำขึ้น จึงมีการกล่าวโทษคนอื่นเพื่อให้ตนเองไม่ผิดในสถานการณ์นั้น ๆ

2.4 โครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทางอุตสาหกรรม

ธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรม กรณีศึกษาการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดในอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นม

ธรรมาภิบาล (good governance)นับเป็นกระแสที่ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนให้ความสนใจและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานขององค์กรด้วยหลักธรรมภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่าเป็นความสอดคล้องกับความรู้สึก และความต้องการของสาธารณะชนและสาธารณะชนก็มีความคาดหวังให้ทุกภาคส่วนมีการปฏิบัติอย่างแท้จริง มิใช่เป็นเพียงแต่กระแสนิยมนั้นด้วยผลลัพธ์ของการดำเนินงานด้วยหลักธรรมาภิบาลจะนำมาซึ่งสันติสุขแห่งมวลมนุษยชาติอย่างยั่งยืน

หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายความว่า หลักการบริหารงานภาครัฐเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็นมีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ธรรมาภิบาลตามในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีหลักพื้นฐาน 6 ประการดังนี้

(1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึงการตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมายการกำหนดกฎกติกาและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

(2) หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

(3) หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึงการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

(4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะการประชาพิจารณ์การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

(5) หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตนเอง

(6) หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยให้มีองค์กรหรือประชาชนมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยังยืน

คำว่า good governance นอกจากใช้คำศัพท์ว่าธรรมาภิบาลแล้ว ยังมีคำศัพท์อื่นที่ใช้คือธรรมรัฐแห่งชาติวิธีการปกครองที่ดีสำหรับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ใช้คำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี สำหรับในบทความนี้ผู้เขียนขอใช้คำว่าธรรมาภิบาลและขอนำเสนอโครงการตัวอย่างของภาครัฐที่เกิดผลอย่างเป็นธรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานด้วยการใช้หลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน

กล่าวคือ งานการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด (Cleaner Technology/CT) ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมไปสู่การปฏิบัติใช้ของภาคอุตสาหกรรมระดับรายสาขาผ่านโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการป้องกันมลพิษระดับรายสาขาปี พ.ศ. 2544 และโครงการติดตามผลการนำเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดไปปฏิบัติเพื่อการป้องกันมลพิษระดับรายสาขาปี พ.ศ. 2550 กลุ่มอุตสาหกรรมที่นำมาใช้วิเคราะห์ในการศึกษานี้คืออุตสาหกรรมรายสาขานมและผลิตภัณฑ์นม

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นมโดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดของกรมโรงงานอุตสาหกรรมเป็นการดำเนิน อันเป็นการสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักสำนึกรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า โดยหลักธรรมาภิบาลที่จะมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการนำเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด ไปสู่การปฏิบัติใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานอุตสาหกรรม ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมคือ หลักสำนึกรับผิดชอบ ด้วยภาครัฐมีแผนนโยบายด้านเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด อันเป็นแผนปฏิบัติงานในการส่งเสริมเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดไปสู่การปฏิบัติใช้ของภาคอุตสาหกรรมและมีกลไกการดำเนินการร่วมกันอันเป็นการสอดคล้องตามหลักการความมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จของการ

ดำเนินงานอันจะส่งผลต่อการลดด้นทุนการผลิต การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าทำให้อุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพในการผลิตและมีความสามารถในการแข่งขันรวมทั้งเป็นการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นธรรมาภิบาลตามหลักความคุ้มค่า

อนึ่ง รายละเอียดการวิเคราะห์สรุปผลนี้ผู้อ่านสามารถอ่านได้จากรายงานวิชาการของการศึกษาตามหลักสูตรการบริหารสำหรับนักบริหารระดับกลางของกระทรวงอุตสาหกรรมรุ่นที่ 13 และ รุ่นที่ 14 สถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. 2550 (สุกัญญา บรรณเภสัช) เรื่อง ธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรม

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมสิ่งแวดล้อมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐาน

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานละการเหมืองแร่ ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรแร่ ขึ้นมาใช้ประโยชน์ จะต้องดำเนินการให้ควบคู่กับการดูแลรักษาความปลอดภัยต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม จึงเห็นว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานควรจะได้นำหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ไปใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรแร่ และอุตสาหกรรมพื้นฐานที่ยั่งยืน

หลักธรรมาภิบาลที่ได้กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีหลักพื้นฐาน 6 ประการดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึงการตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับใช้กฎหมาย การกำหนด กฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทนมีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึงการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ ปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

5. หลักสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดี และเสียจากการกระทำของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า (Value for Money) หมายถึงการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยให้มีองค์กรหรือประชาชนมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สำหรับความหมายของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมหมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบาย ยุทศาสตร์แผนโครงการ และกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความโปร่งใสมีความพร้อมรับผิด มีนิติธรรม เป็นที่คาดหมายได้ และมีความยุติธรรม

สำนักบริหารสิ่งแวดล้อม กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เห็นว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการจะช่วยสนับสนุนให้สถานประกอบการมีการดูแลสิ่งแวดล้อมสังคมและชุมดีขึ้นและจะได้รับการสนับสนุนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานได้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 แนวทางและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เป็นเกณฑ์การประเมิน

หลักธรรมาภิบาล	แนวทางปฏิบัติ	วิธีการปฏิบัติ
1. หลักนิติธรรม	- มีกฎระเบียบที่ชัดเจน - มีการปฏิบัติตามแผนผังโครงการทำเหมืองหรือเงื่อนไขในการอนุญาต ตลอดจนมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม	- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ เงื่อนไข ตลอดจนแผนผังโครงการในการอนุญาต - เปิดเผยข้อมูลสถานประกอบการให้ชุมชน และวัดทราบ
2. หลักคุณธรรม	- มีความซื่อสัตย์ และเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม	- มีการรณรงค์พนักงานให้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นตัวอย่างที่ดีต่อชุมชนและสังคมโดยรอบ
3. หลักความโปร่งใส	- เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมก่อนและระหว่างดำเนินการ	- มีข้อมูลอากาศ น้ำ เสียง ความสั่นสะเทือน ฯลฯ - มีการแสดงข้อมูล อากาศ น้ำ เสียง ความสั่นสะเทือน ฯลฯ สถานประกอบการหรือโรงเรียน หรือที่ทำการ อปท. สามารถตรวจสอบได้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หลักธรรมาภิบาล	แนวทางปฏิบัติ	วิธีการปฏิบัติ
4. หลักการมีส่วนร่วม	- รังฟังความคิดเห็นสมาชิกในองค์กร หรือประชาชน	- มีการตกลงร่วมกันถึงข้อมูลที่ต้องการให้แสดงต่อชุมชน - ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา
5. หลักสำนึกรับผิดชอบ	- ความรับผิดชอบเมื่อกิจการก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม - มีการรับพนักงานในท้องถิ่น	- กำหนดแนวทางแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ครบถ้วนและชัดเจนทุกกรณีและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา - แจ้งผลการแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนทราบ - รับพนักงานในท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 20 เปอร์เซ็นต์
6. หลักความคุ้มค่า	- มีการใช้ทรัพยากรในการผลิตที่คุ้มค่าเหมาะสม	- มีข้อมูลแสดงการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต หรือประหยัดพลังงาน มีการนำหลัก 3 R มาใช้ในองค์กร

การดำเนินการดังกล่าวจะเริ่มนำมาใช้ในปีงบประมาณ 2553 โดยมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมโดยประกอบด้วยผู้แทนของกรมฯ ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด คณะกรรมการฯ จะลงนามบันทึกข้อตกลงกับผู้ประกอบการที่จะเข้าร่วมโครงการ จากนั้นจะมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมาใช้ ตรวจประเมิน และติดตามผลการดำเนินงาน ร่วมเยี่ยมชมสถานประกอบการ เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ จัดนิทรรศการให้ความรู้แก่ชุมชน มอบโล่และประกาศเกียรติคุณให้แก่สถานประกอบการ

จะเห็นได้ว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางในการประกอบกิจการ จะช่วยให้สถานประกอบการมีความตระหนักในเรื่องของความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม และ มีการจัดการมลพิษที่เกิดจากการประกอบการให้เป็นไปตามเงื่อนไขในการอนุญาต มีการให้ความรู้แก่ชุมชน และ

ชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ มีการเปิดเผยข้อมูลต่างๆให้ชุมชน ในกรณีที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และชุมชนเป็นเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้ยังเป็นตัวชี้วัดระดับความร่วมมือและช่องว่างของปัญหาการขาดข้อมูลข่าวสาร

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Ashok Kumar Sar (2018) วิจัยเรื่อง Impact of Corporate Governance on Sustainability: A Study of the Indian Fast Moving Consumer Goods Industry โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักถึงผลกระทบของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างแบบคณะกรรมการ การเปิดเผยต่อสาธารณะ กับการทำธุรกรรม สิทธิของผู้ถือหุ้น ระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนและศักยภาพทางเศรษฐกิจและการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ศักยภาพทางสภาพแวดล้อมและความเท่าเทียมกันทางสังคม ของสถานประกอบการที่เป็นบริษัทผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสินค้าผู้บริโภคบริโภคที่มีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในตลาดผู้บริโภค เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 บริษัทจากรายชื่อที่ปรากฏในทำเนียบผู้ประกอบการจำนวน 159 บริษัทในฐานข้อมูล CMIE PROWESS database โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยจากการวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลของบริษัทภายใต้บริบทของทฤษฎีการเสริมสร้างและการจัดโครงสร้างที่ยั่งยืน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบริษัทหรือสถานประกอบการที่มีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลสูงจะมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสูงด้วยเช่นกัน

เถลิงเกียรติ ผันผ่อน (2560) วิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลในการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีต่อธรรมาภิบาลในการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีต่อธรรมาภิบาลในการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี จำแนกตามประเภทการให้บริการ กลุ่มตัวอย่างที่ในในการวิจัยคือ ประชาชนที่ใช้บริการทั้งภายในและภายนอกสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชนบุรีรวม 300 คน แบ่งเป็นใช้บริการทั้งภายในสำนักงาน 251 คน ภายนอกสำนักงาน 41 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบปลายปิดและมาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ใช้บริการเห็นว่าธรรมาภิบาลในการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี ทั้งในรายด้านและภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก หมายความว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรีมีธรรมาภิบาลในการให้บริการสูง โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.97 และ 0.34 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่ใช้บริการโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการที่มีต่อธรรมาภิบาลในการให้บริการจำแนกตามประเภทการให้บริการ คือภายใน

สำนักงานและภายนอกสำนักงาน พบว่าค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.5 ในอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายความว่า กลุ่มผู้รับบริการหรือประชาชนที่มีประเภทการเข้ารับบริการต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อธรรมาภิบาลในการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกัน

วรวุฒิ ไชยศร และคณะ (2560) วิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม 6 บริษัท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุ ความจำเป็น เป้าหมาย การดำเนินการในความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจที่เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน สังเคราะห์ความคิดเห็นและเหตุผลโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจตามแนวคิด ทฤษฎีด้านความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวคิดทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บริษัทจำกัด (มหาชน) ที่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ มีการจดทะเบียนบริษัท (มหาชน) ในประเทศไทย และมีการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามข้อกำหนดของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) แห่งประเทศไทย ทั้งนี้บริษัทจดทะเบียน (มหาชน) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนทั้งหมด 6 แห่ง โดยเลือกศึกษาโครงการด้านสังคมที่โดดเด่นและมีลักษณะความยั่งยืนของโครงการ รวมทั้งเป็นโครงการที่ดำเนินการมามากกว่า 10 ปีขึ้นไป ทั้งนี้จะเลือกนำมาศึกษาเพื่อประเมินความยั่งยืน โครงการบริษัทละ 1 โครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ ใช้แบบสัมภาษณ์โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตกับกลุ่มบริษัท ซึ่งใช้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียซึ่งเป็นบุคคลภายนอกบริษัทผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารบริษัท/ผู้แทนบริษัท นักวิชาการ และผู้บริหารองค์กรมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านความจำเป็น เป้าหมาย การดำเนินการต่อประเด็นหลัก 4 ข้อ คือ 1) CSR มีความจำเป็นและสำคัญมาก และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ 2) มองว่าองค์กรธุรกิจต้องได้รับการยอมรับจากสังคม (พึ่งพาอาศัย/เกื้อกูลกันและกัน/องค์กรมีรายได้-ชุมชนมีรายได้) ทำให้ได้ใบอนุญาตจากสังคม 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมทำให้องค์กร/ชุมชนมีความยั่งยืน 4) ผู้บริหารมีความสำคัญมากในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร/นโยบายองค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนความคิดเห็นในประเด็นด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อผู้มีส่วนได้เสียในโครงการ Corresponding Author E-mail: chaisornworavuth9@gmail.com ผ่านการรับรองคุณภาพจาก TCI (กลุ่มที่ 1) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) Panyapiwat Journal Vol.9 No.3 September - December 2017 141 ความรับผิดชอบต่อสังคมที่บริษัทดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง 6 บริษัท พบว่า มี 10 รายการที่ผู้บริหาร/ตัวแทนบริษัทและผู้มีส่วนได้เสียมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้ 1) โครงการที่ทำอยู่นำไปสู่ความยั่งยืนได้ 2) สร้างประโยชน์ให้กับชุมชน 3) มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความสม่ำเสมอ

ในการดำเนินโครงการ 4) ตระหนักถึงความสำคัญของสังคม 5) ตระหนักถึงความสำคัญของเศรษฐกิจ 6) เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 7) สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้คนในชุมชน 8) สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนยืนได้ด้วยตนเอง 9) เริ่มต้นจากแนวคิดผู้บริหาร 10) พึ่งพาอาศัย เกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างบริษัทและชุมชนในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทนั้น นอกจากบริษัทจะต้องไม่ขาดทุนซึ่งเป็นการสร้างภาระให้แก่สังคมแล้ว ยังต้องสร้างผลกำไรเพื่อตอบแทนผู้ถือหุ้น ต้องดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนและดูแลผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียด้วย ซึ่งตามนัยนี้ บริษัทจะต้องไม่เป็นภาระของสังคมและไม่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าด้วย ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัท บริษัทต้องทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลาง (HUB) เชื่อมโยงคนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคธุรกิจ ภาครัฐภาคประชาสังคม มาร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภายใต้นวัตกรรมสังคมรูปแบบใหม่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล (Sustainable CSR Model)

ภัทรวัต มหาภิรมย์ (2559) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลสีเขียวเพื่อการจัดการอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า สถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ควรให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูลการจัดการมลภาวะของโรงงานและมีช่องทางเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเวปไซต์และทางโซเชียล มีเดีย ซึ่งเป็นการเข้าถึงที่ง่ายและสะดวก นอกจากนี้สถานประกอบการควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันวางแผน และร่วมในการติดตามของชุมชนโดยรอบสถานประกอบการ มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา มีกระบวนการตอบสนองข้อร้องเรียนที่ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการกำหนดแนวทางดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ชัดเจน ควรคำนึงถึงสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงานและการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งคัด รวมถึงใช้หลักความยุติธรรมเท่าเทียม เสมอภาคในการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน มีการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม และมีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมเข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา

วาทิต ส่องศรี (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานความรับผิดชอบต่อสังคม : กรณีศึกษา บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน อันเนื่องมากจากการดำเนินกิจกรรมของบริษัท อีกทั้งมีแนวทางการดำเนินงานที่โปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ส่งผลให้บริษัทประสบความสำเร็จในการ

จัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น องค์การควรมีการปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎหมายอย่างเคร่งคัด ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนในเรื่องของข้อกำหนด กฎหมายสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับประชาชนในการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้านเกิด สนับสนุนและยกย่องเจ้าหน้าที่บุคลากรภายในบริษัทที่มีผลงานสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจและเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีในการทำงาน อบรมเสริมสร้างความรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับประชาชนที่อาศัยโดยรอบสถานประกอบการ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ และสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรโดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และให้ความสำคัญกับประโยชน์และโทษจากการดำเนินงานของบริษัท

วาสนา ศิริมงคล (2556) ศึกษาเรื่องความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปาง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความตระหนักและปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปางรวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อทำให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัด

ผลการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปางมีความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางโดยมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศในระดับปานกลางและความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางดินในระดับต่ำเมื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมพบว่าอายุระดับการศึกษาภูมิลำเนาสถานภาพการประกอบการขนาดของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทของผลิตภัณฑ์รายได้ต่อปีของโรงงานอุตสาหกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและความรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ปัจจัยระยะเวลาที่ประกอบกิจการมีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมคือการขาดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมการไม่ให้ความสำคัญกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิตเซรามิกของผู้ประกอบการบางรายผู้ประกอบการได้รับข้อมูลข่าวสารของปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมน้อยการขาดแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือหน่วยงานรัฐควรเข้ามามีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกระบวนการผลิตเซรามิกและจัดสรรงบประมาณบางส่วนเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกขนาดกลางและขนาดย่อมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมทางสื่อทุกประเภท

เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาลและจำลอง โพธิ์บุญ (2555) ศึกษาเรื่องความตระหนักและการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) มาใช้ในองค์การภาครัฐ: กรณีศึกษาสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักและการยอมรับของบุคลากรในการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการยอมรับการนำระบบฯ มาใช้ในสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามบุคลากรของ สผ. ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 224 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารและตัวแทนคณะทำงาน ISO 14001 จำนวน 13 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐานคือ ค่า t-test F-test การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธี LSD และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-33 ปีจบการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีอายุงานน้อยกว่า 5 ปีสังกัดสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมากที่สุด มีตำแหน่งงานเป็นข้าราชการ เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีความตระหนักต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับสูง และมีการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ในระดับค่อนข้างสูง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมมี2 ปัจจัยคือ การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม และความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในองค์การมี3 ปัจจัยคือ อายุความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 และความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001

Mihaela Kardos (2012) วิจัยเรื่อง The reflection of good governance in Sustainable development strategies โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือสำคัญ และศึกษาปัจจัยสำคัญสำหรับสถานประกอบการสำหรับการกำหนดกลยุทธ์พัฒนาที่ยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ได้สำรวจระบบและกลไกที่เป็นกลยุทธ์ของสถานประกอบการในการให้ความสำคัญของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นการให้คำมั่นสัญญาตามวัตถุประสงค์ของสถานประกอบการระยะยาว การกำหนดนโยบายและการประสานงานทั้งในแนวตั้งและแนวนอน กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างโปร่งใสตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอันจะนำมาซึ่งการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่นและ

กับประชาชนทั่วไป สำหรับระเบียบวิธีการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับผลของการจัดการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศกลุ่มตลาดร่วมยุโรปกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นผลจากการวาง กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ มีระบบและกลไกในการตรวจสอบที่ดี ความตระหนักถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีระบบและกลไกในแนวตั้งหรือโดยตรง การเผยแพร่รูปแบบของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยมีกระบวนการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยมีการดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลอย่างใกล้ชิดกับชุมชนโดยจะเป็นประโยชน์สำหรับการกำหนดนโยบายด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและเป็นประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

กรนภา วัชระธำรงกุล (2552) ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 และเปรียบเทียบความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 1,332 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบคือการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบทางเดียว ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

แบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 มีคุณภาพดังนี้ค่าอำนาจจำแนก (*bis r*) อยู่ระหว่า 0.259 - 0.486 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัคมีค่า 0.862 และด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยท์มีค่า 0.858 ค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) พบว่าจำนวนองค์ประกอบที่เหมาะสมของแบบวัดความตระหนักรู้ต่อของสภาวะโลกร้อนมี 2 องค์ประกอบโดยองค์ประกอบที่ 1 มีจำนวน 18 ข้อผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่าการลดการใช้หาวัสดุทดแทนและการประหยัดพลังงานส่วนองค์ประกอบที่ 2 มีจำนวน 10 ข้อผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่าการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนทั้งด้านการลดการใช้หาวัสดุทดแทนและการประหยัดพลังงานและด้านการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐนันท์ เขียวเกษม และคณะ (2551) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมปิโตรเคมี กรณีศึกษา บริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษา บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) เป็น

งานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) มีการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน อันเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมของบริษัท อีกทั้งมีแนวทางการดำเนินงานที่โปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ส่งผลให้บริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น องค์กรควรมีการสื่อสารและให้ข้อมูลกับประชาชนทุกระดับชั้นอย่างทั่วถึงในทุกด้าน

2.6 กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดการนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้ง 7 ด้านของกระทรวงอุตสาหกรรม ที่นำไปส่งเสริมให้สถานประกอบการอุตสาหกรรมที่มีปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากร กระทบความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรอบสถานประกอบการ มีปัญหาการร้องเรียน มีข้อขัดแย้งกับชุมชนด้านต่าง ภายหลังการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการมีธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์แล้ว ทางสถานประกอบการมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือมีความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้ง 7 ด้านอย่างไร โดยดูที่สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามต้องเป็นผู้บริหารสถานประกอบการหรือเจ้าของหรือผู้รับผิดชอบโครงการ โดยสอบถามในประเด็นกระบวนการจัดการตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้ง 7 ด้าน เพื่อต้องการทราบระดับความตระหนักและการยอมรับการนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลมาใช้ในการประกอบการหลังจากเข้าร่วมโครงการกับทางสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 13

แผนภูมิที่ 13 กรอบแนวคิด

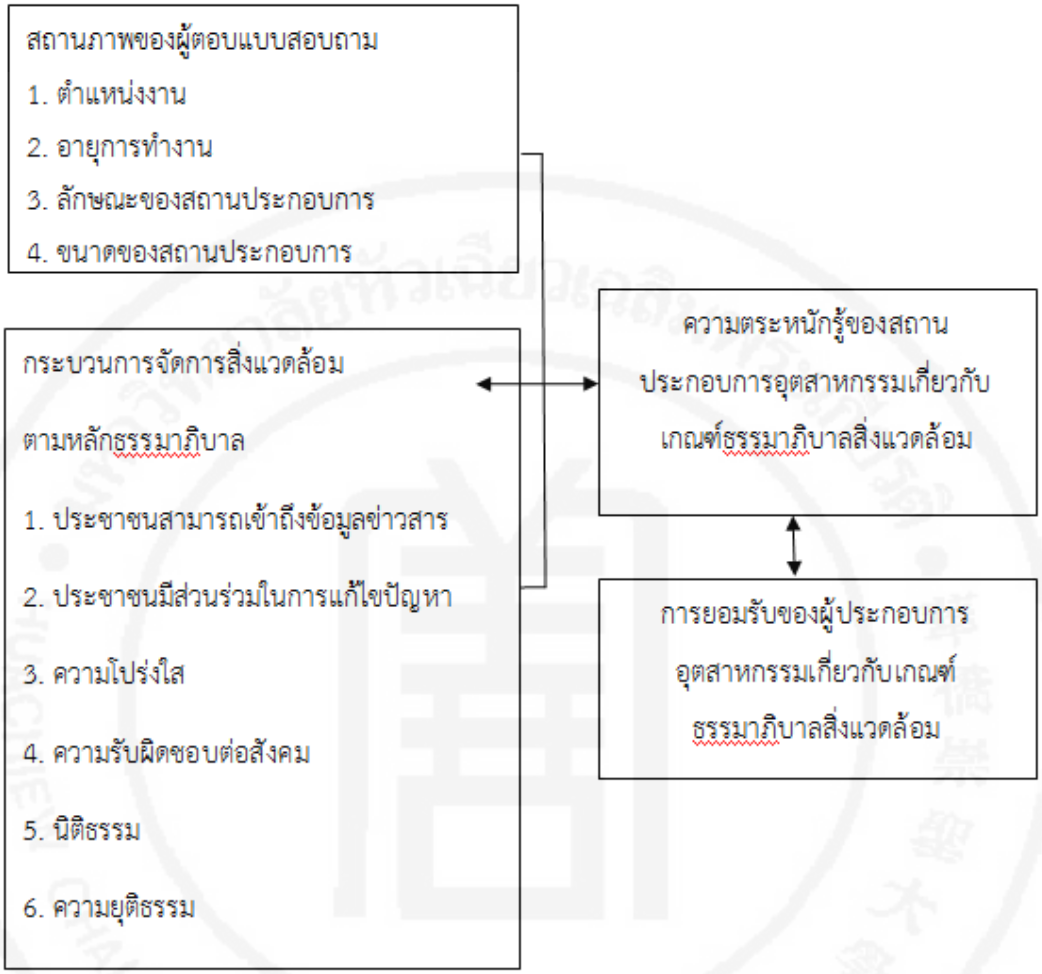

บทที่ 3
ระเบียบวิธีการศึกษา

ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงงานธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ทำการศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.3 การทดสอบความแม่นตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ ที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสมุทรปราการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย เจ้าของ ผู้บริหาร พนักงานที่เกี่ยวข้องผู้นำชุมชน ตัวแทนภาครัฐรวมจำนวน 85 คน

ตารางที่ 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
1. ผู้บริหารสถานประกอบการ	77
2. หัวหน้าส่วนราชการหรือตัวแทนที่เกี่ยวข้อง	3
3. ผู้นำชุมชน	5
รวม	85

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

งานศึกษานี้เป็นลักษณะผสมผสานทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Quality) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม

มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการเป็นแบบสอบถามปลายปิดมีจำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตำแหน่งงาน อายุการทำงาน ลักษณะของสถานประกอบการ ขนาดของสถานประกอบการ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการตระหนักและการยอมรับการนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย ระดับน้อยที่สุดรวม 15 ข้อ โดยใช้มาตรวัดของลิเคริ์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
ระดับมาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
ระดับน้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายสำหรับในแต่ละช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80	แปลความหมายมีการตระหนัก/ยอมรับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60	แปลความหมายมีการตระหนัก/ยอมรับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40	แปลความหมายมีการตระหนัก/ยอมรับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20	แปลความหมายมีการตระหนัก/ยอมรับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00	แปลความหมายมีการตระหนัก/ยอมรับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้บริหารสถานประกอบการ ได้แสดงความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 5 ข้อ ในแต่ละประเด็น

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ได้แสดง ข้อเสนอแนะ

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารระดับสูงขอส่วนราชการในจังหวัดสมุทรปราการหรือตัวแทนและผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบการ (วัตถุดิบ กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์) ลักษณะของการใช้พลังงานเชื้อเพลิง มาตรการด้านการควบคุมป้องกันมลภาวะด้านต่าง ๆ ผลกระทบที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน การบริหารทรัพยากรที่เหมาะสม และข้อคิดเห็นเสนอแนะ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการศึกษา

1. ร่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ จำนวน 3 คน
3. นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจแก้แล้วร่างฉบับจริง
4. ใช้เครื่องมือที่แก้ไขแล้วทดลองกับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน (Pre-test)
5. ปรับปรุงแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่ศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

งานศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จำนวน 15 ราย ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อหาค่าความเชื่อมโยงของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alfa Coefficient) ของ คอนบราค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละด้านมีค่าเท่ากับ 0.962 ในการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

3.3 การทดสอบความแม่นตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถาม พร้อมนำเสนอที่ปรึกษาเพื่อแก้ไข แนะนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากนั้นผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดสอบกับผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการประเมินแล้ว ผู้ศึกษาได้หาค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดย Index Consistency: IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรปราการ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว เอกสารเผยแพร่ของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการเกี่ยวกับโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม นโยบายและแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำรายชื่อประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย
2. ขอความอนุเคราะห์คณะบริหารธุรกิจมีหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์และสรุปผล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) สัดส่วน อัตราส่วน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) สำหรับข้อมูลทั่วไปและข้อมูลความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจังหวัดสมุทรปราการ ใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test, F-test

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

3.6 สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาอย่างง่าย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอข้อมูลในตารางประกอบคำบรรยายเปรียบเทียบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับการตระหนักรู้การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้บริหารสถานประกอบการ ได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการตอบแบบสอบถาม

บทที่ 4
ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและวิเคราะห์ระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมใช้วิธีการสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้แทนสถานประกอบการอุตสาหกรรมและผู้เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาจะแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ระดับการตระหนักรู้การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร

ส่วนที่ 3 ความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ตอบแบบสอบถามใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายเพื่อความสะดวกในการอธิบายผล

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ชาย	34	44.2
2. หญิง	43	55.8
รวม	**77**	**100**

จากตาราง 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานประกอบการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 และเพศชายจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	2	2.6
2. มัธยมศึกษา	11	14.3
3. ปริญญาตรี	54	70.1
4. สูงกว่าปริญญาตรี	10	13.0
รวม	**77**	**100**

จากตาราง 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานประกอบการ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 70.1 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 11 คิดเป็นร้อยละ 14.3 และน้อยที่สุด สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามสถานภาพ/ตำแหน่งงานในสถานประกอบการปัจจุบัน

สถานภาพ/ตำแหน่งงานในสถานประกอบการปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1.เจ้าของกิจการ	2	2.6
2. หุ้นส่วน	6	7.8
3. เจ้าของและผู้จัดการ	2	2.6
4. ผู้จัดการ	22	28.6
5. หัวหน้างาน	26	33.8
6. อื่นๆ	19	24.7
รวม	**77**	**100**

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้บริหารสถานประกอบการ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งหัวหน้างานมากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาตำแหน่งผู้จัดการจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 และน้อยที่สุดตำแหน่งเจ้าของและผู้จัดการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการจนถึงปัจจุบัน

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการจนถึงปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 3 ปี	9	11.7
2. 3-6 ปี	32	41.6
3. 7-10 ปี	17	22.1
4. มากกว่า 10 ปี	19	24.7
รวม	**77**	**100**

จากตารางที่ 8 พบว่าผู้บริหารสถานประกอบการ มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการจนถึงปัจจุบันมากที่สุดเป็นเวลา 3-6 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 และน้อยที่สุดเป็นเวลาต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการ จำแนกตามลักษณะการประกอบกิจการ

ลักษณะการประกอบกิจการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การผลิตตามคำสั่งซื้อ	17	22.1
2. การผลิตเพื่อรอการจำหน่าย	15	19.5
3. การผลิตและขาย	32	41.6
4. อื่น ๆ	13	16.9
รวม	**77**	**100**

จากตารางที่ 9 พบว่า สถานประกอบการของผู้บริหารกิจการส่วนใหญ่เป็นลักษณะการผลิตและขายมากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมา เป็นลักษณะการผลิตตามคำสั่งซื้อ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 และน้อยที่สุด มีลักษณะการประกอบกิจการอื่น ๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของสถานประกอบการ จำแนกตามระยะเวลาดำเนินกิจการตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน

ระยะเวลาดำเนินกิจการตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 3 ปี	12	15.6
2. 3-5 ปี	10	13.0
3. 6-10 ปี	15	19.5
4. มากกว่า 10 ปี	40	51.9
รวม	**77**	**100**

จากตารางที่ 10 พบว่า สถานประกอบการมีระยะเวลาดำเนินกิจการตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบันมากที่สุดคือ มากกว่า 10 ปีจำนวน40ราย คิดเป็นร้อยละ 51.9รองลงมา6-10 ปีจำนวน15ราย คิดเป็นร้อยละ19.5และน้อยที่สุดจำนวน3-5 ปี จำนวน10ราย คิดเป็นร้อยละ13.0

4.2 ระดับความตระหนักและการยอมรับ เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร						
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องเสมอ	4.42	0.636	มากที่สุด	4.22	0.754	มากที่สุด
2. ระบบและกลไกรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนควรมีความชัดเจน	4.29	0.686	มากที่สุด	4.21	0.749	มากที่สุด
3. องค์การควรเปิดเผยข้อข้อร้องเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบทุกครั้ง	4.40	0.674	มากที่สุด	4.39	0.652	มากที่สุด
4. ประชาชนสามารถติดต่อขอรับทราบข้อมูลได้หลายช่องทาง	4.36	0.667	มากที่สุด	4.30	0.779	มากที่สุด

ตารางที่ 11 (ต่อ)

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\overline{X}$	S.D.		$\overline{X}$	S.D.	
5. มีเว็ปไซต์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางสื่ออินเทอร์เน็ต	4.30	0.844	มากที่สุด	4.23	0.667	มากที่สุด
รวม	**4.35**	**0.701**	**มากที่สุด**	**4.32**	**0.611**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร ด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาพรวมทั้งระดับความตระหนักและระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.35) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อยพบว่าระดับความตระหนักและระดับการยอมรับมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเช่นกัน คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องเสมอ ($\overline{X}$ =4.42, $\overline{X}$ =4.22) สำหรับระดับความตระหนักและระดับการยอมรับที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากันคือ ระบบและกลไกรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนควรมีความชัดเจน ($\overline{X}$ =4.29, $\overline{X}$ =4.21)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา						
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องเสมอ	4.22	0.754	มากที่สุด	4.38	0.812	มากที่สุด
2. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรมีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม	4.23	0.667	มากที่สุด	4.29	0.776	มากที่สุด
3. กรอบเวลาในการแก้ไขปัญหาควรแจ้งให้ประชาชนทราบอย่างชัดเจน	4.30	0.779	มากที่สุด	4.21	0.749	มากที่สุด
4. ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง	4.21	0.749	มากที่สุด	4.39	0.652	มากที่สุด
5. ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาได้	4.22	0.700	มากที่สุด	4.20	0.614	มาก
รวม	**4.24**	**0.730**	**มากที่สุด**	**4.30**	**0.779**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4-8พบว่าผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.24, $\bar{X}$ = 4.30) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อย พบว่า ระดับความตระหนักที่มากที่สุดคือ กรอบเวลาในการแก้ไขปัญหาควรแจ้งให้ประชาชนทราบอย่างชัดเจน($\bar{X}$=4.30) สำหรับระดับการยอมรับคือประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง ($\bar{X}$ =4.39)สำหรับระดับความตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง ($\bar{X}$ =4.21)สำหรับระดับการยอมรับคือประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาได้($\bar{X}$ =4.20)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความโปร่งใส

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความโปร่งใส						
1. ข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเปิดเผยต่อสาธารณชน	4.44	0.698	มากที่สุด	4.36	0.747	มากที่สุด
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรมาจากตัวแทนที่หลากหลาย	4.39	0.652	มากที่สุด	4.40	0.674	มากที่สุด
3. การตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรกระทำโดยเปิดเผยทุกครั้ง	4.38	0.812	มากที่สุด	4.56	0.596	มากที่สุด
4. ผู้แทนกรรมการในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม	4.29	0.776	มากที่สุด	4.30	0.779	มากที่สุด
5. ตัวแทนแต่ละฝ่ายในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรมีสัดส่วนเหมาะสม	4.31	0.799	มากที่สุด	4.40	0.613	มากที่สุด
รวม	**4.36**	**0.747**	**มากที่สุด**	**4.42**	**0.656**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 13 พบว่าผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร ด้านความโปร่งใสภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.36, $\bar{X}$ = 4.42) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อยพบว่าด้านความตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเปิดเผยต่อสาธารณชนมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.39) สำหรับการยอมรับคือ การตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรกระทำโดยเปิดเผยทุกครั้ง ($\bar{X}$ =4.56) สำหรับความตระหนักและการยอมรับมีระดับที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดเหมือนกันคือ ผู้แทนกรรมการในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ($\bar{X}$ =4.29, $\bar{X}$ =4.30)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม						
1. ผู้บริหารควรรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากองค์การ	4.56	0.618	มากที่สุด	4.30	0.779	มากที่สุด
2. ควรมีการชดเชยความเสียหายที่เป็นธรรมจากปัญหาสิ่งแวดล้อม	4.40	0.674	มากที่สุด	4.31	0.799	มากที่สุด
3. ผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	4.56	0.596	มากที่สุด	4.20	0.614	มาก
4. ผู้ประกอบการควรกำหนดมาตรการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม	4.53	0.640	มากที่สุด	4.38	0.812	มากที่สุด
5. ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด	4.57	0.637	มากที่สุด	4.36	0.747	มากที่สุด
รวม	**4.52**	**0.633**	**มากที่สุด**	**4.44**	**0.698**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\bar{X}$ =4.52, $\bar{X}$ =4.44) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อยพบว่า ด้านการตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.57) สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการควรกำหนดมาตรการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ =4.38) สำหรับระดับการตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรมีการชดเชยความเสียหายที่เป็นธรรมจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ =4.40) สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ =4.20)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านนิติธรรม

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านนิติธรรม						
1. ผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนด	4.62	0.629	มากที่สุด	4.57	0.637	มากที่สุด
2. ผู้ประกอบการต้องดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด	4.65	0.602	มากที่สุด	4.42	0.656	มากที่สุด
3. ผู้ประกอบการไม่พึงหลีกเลี่ยงกฎหมายสิ่งแวดล้อมเมื่อมีโอกาส	4.62	0.608	มากที่สุด	4.56	0.618	มากที่สุด
4. ผู้ประกอบการจะต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย	4.60	0.613	มากที่สุด	4.44	0.698	มากที่สุด
5. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย	4.53	0.661	มากที่สุด	4.40	0.674	มากที่สุด
รวม	**4.60**	**0.623**	**มากที่สุด**	**4.43**	**0.696**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60, $\bar{X}$ =4.43) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อยพบว่า ด้านการตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้ประกอบการต้องดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$ =4.65) สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนด($\bar{X}$ =4.57) สำหรับระดับการตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ($\bar{X}$ =4.53) สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ($\bar{X}$ =4.40)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความยุติธรรม

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความยุติธรรม						
1. การให้ความยุติธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ	4.48	0.661	มากที่สุด	4.56	0.618	มากที่สุด
2. การได้รับชดเชยจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิชอบธรรมของประชาชน	4.45	0.699	มากที่สุด	4.44	0.698	มากที่สุด
3. ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผลของการดาเนินธุรกิจ	4.52	0.661	มากที่สุด	4.53	0.661	มากที่สุด
4. ผู้ประกอบการควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมร้องเรียนได้	4.52	0.681	มากที่สุด	4.42	0.656	มากที่สุด
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรยึดหลักความยุติธรรมอย่างเคร่งครัด	4.61	0.632	มากที่สุด	4.43	0.696	มากที่สุด
รวม	**4.52**	**0.667**	**มากที่สุด**	**4.56**	**0.618**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านนิติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.52, $\bar{X}$ =4.56) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อยพบว่า ด้านการตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผลของการดำเนินธุรกิจ และผู้ประกอบการควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมร้องเรียนได้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X}$ =4.52) สำหรับการยอมรับคือ การให้ความยุติธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ ($\bar{X}$ =4.56) สำหรับระดับการตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การได้รับชดเชยจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิชอบธรรมของประชาชน ($\bar{X}$ =4.45) สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมร้องเรียนได้ ($\bar{X}$ =4.42)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความยั่งยืน

เกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร	ระดับความตระหนัก		แปลผล	ระดับการยอมรับ		แปลผล
	$\overline{X}$	S.D.		$\overline{X}$	S.D.	
ด้านความยั่งยืน						
1. ผู้ประกอบการควรมีจิตสำนึกที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง	4.51	0.661	มากที่สุด	4.40	0.674	มากที่สุด
2. ผู้ประกอบการควรยึดหลักดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล	4.40	0.613	มากที่สุด	4.56	0.596	มากที่สุด
3. ควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อลดปัญหาข้อร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม	4.42	0.656	มากที่สุด	4.44	0.698	มากที่สุด
4. ผู้ประกอบการและชุมชนควรสร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	4.43	0.696	มากที่สุด	4.43	0.696	มากที่สุด
5. ผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	4.38	0.744	มากที่สุด	4.48	0.661	มากที่สุด
รวม	**4.43**	**0.674**	**มากที่สุด**	**4.45**	**0.699**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กรด้านความยั่งยืนภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\overline{X}$ =4.43, $\overline{X}$ =4.45) และเมื่อพิจารณาแต่ละข้อย่อยพบว่าด้านความตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือผู้ประกอบการควรมีจิตสำนึกที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ($\overline{X}$ =4.51) สำหรับการยอมรับคือผู้ประกอบการควรยึดหลักการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ($\overline{X}$ =4.56) สำหรับระดับความตระหนักที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ($\overline{X}$= 4.38) สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการควรมีจิตสำนึกที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ($\overline{X}$= 4.40)

4.3 ความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้นำชุมชนและตัวแทนส่วนราชการ

ผลการวิเคราะห์ความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนส่วนราชการและผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสมุทรปราการ สรุปดังนี้

ความเห็นของผู้นำชุมชน

1. การมีส่วนร่วมในโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรปราการผู้นำชุมชนส่วนส่วนใหญ่มีบทบาทในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมบริเวณสถานประกอบการโดยรอบการเฝ้าระวังเหตุหรือแจ้งตัวแทนชุมชนหรือชาวบ้าน

2. สำหรับประเด็นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ได้ข้อสรุปว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อชุมชน ยกเว้นยังมีผู้ประกอบการบางรายที่ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้อง

3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม ในทัศนะของผู้นำชุมชนเห็นว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนได้ทราบและเป็นข่าวสารที่มีความถูกต้อง โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เว็ปไซต์ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ชุมชน รวมทั้งสื่อประชาสัมพันธ์อื่น

4. สถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการแสดงประชามติ การมีกรณีพิพาทต่าง ๆ เมื่อเกิดปัญหา การประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกัน และการระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

5. ในประเด็นที่เกี่ยวกับสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรมในลักษณะของการเปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดกิจกรรมร่วมกัน

ความเห็นของหัวหน้าหรือตัวแทนส่วนราชการ

1. การมีส่วนร่วมในโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรปราการผู้นำชุมชนส่วนส่วนใหญ่มีบทบาทในด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมบริเวณสถานประกอบการโดยรอบ การเฝ้าระวังเหตุหรือแจ้งตัวแทนชุมชนหรือชาวบ้านรวมทั้งการเป็นตัวแทนในการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและสถานประกอบการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และการเชิญชวนให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการประชุมหรือร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

2. ในทัศนะของส่วนราชการเห็นว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากปัจจุบันสถานประกอบการอุตสาหกรรมจะมีความเข้าใจข้อกฎหมายในด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะที่มีเพียงส่วนน้อยที่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อม ในทัศนะของตัวแทนส่วนราชการเห็นว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนได้ทราบและเป็นข่าวสารที่มีความถูกต้อง โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เว็ปไซด์ ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ชุมชน การประชาสัมพันธ์ผ่านทางบอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน รวมทั้งสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ

4. ในประเด็นที่เกี่ยวกับสถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงประชามติ เมื่อเกิดปัญหาหรือกรณีพิพาทต่าง ๆ มีการประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกัน และการระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

5. หน่วยงานของรัฐเห็นว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม เช่นการเปิดโอกาสให้ชุมชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดทำโครงการ CSR ช่วยเหลือชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในบริเวณที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

6. สำหรับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในความเห็นของตัวแทนส่วนงานของทางราชการ ก็คือปัญหาด้านการเงินในการขับเคลื่อนโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แนวทางการช่วยเหลือโดยให้ภาครัฐมีแหล่งกู้เงินอัตราดอกเบี้ยต่ำ เช่น การแก้ไขระบบบำบัดมลพิษให้คุณภาพที่ดีกว่าเดิมให้มีแหล่งเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำไม่เกินร้อยละ 1 สถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นมลพิษกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานของตน วิธีแก้ต้องให้ภาครัฐเข้าไปตรวจสอบเสมอและต่อเนื่อง หรืออาจให้ชุมชนสามารถส่งเรื่องร้องเรียนเข้ามายังหน่วยงานที่รับผิดชอบ

บทที่ 5
สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์ระดับความตระหนักและยอมรับหลักต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสรุปผลดังนี้

แนวทางปฏิบัติของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารสถานประกอบการมีระดับความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์กร ด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาพรวมทั้งระดับความตระหนักและระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด โดยควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องเสมอ อย่างไรก็ตามระบบและกลไกรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนควรมีความชัดเจนเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาระดับความตระหนักและการยอมรับอยู่ในระดับที่มากที่สุด โดยควรให้ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาทุกครั้ง ข้อพิจารณาคือควรให้ประชาชนติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาได้ ด้านความโปร่งใสภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเปิดเผยต่อสาธารณชนอยู่ในระดับมากที่สุด การตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรกระทำโดยเปิดเผยทุกครั้ง สำหรับประเด็นที่ต้องพิจารณาก็คือ ผู้แทนกรรมการในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด สำหรับการยอมรับคือ ผู้ประกอบการควรกำหนดมาตรการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ข้อพิจารณาคือ ควรมีการชดเชยความเสียหายที่เป็นธรรมจากปัญหาสิ่งแวดล้อม และผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ด้านนิติธรรม ระดับความตระหนักและการยอมรับภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด ข้อพิจารณาคือ ผู้ประกอบการต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมายและไม่ควรหลีกเลี่ยงกฎหมายเมื่อมีโอกาส ด้านความยุติธรรมระดับความตระหนักและการยอมรับอยู่ในระดับที่มากที่สุด ข้อพิจารณาคือ การได้รับการชดเชยจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชนและควรให้ความยุติธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ ด้านความยั่งยืนระดับความ

ตระหนักและการยอมรับอยู่ในระดับที่มากที่สุด ข้อพิจารณาคือผู้ประกอบการควรยึดหลักธรรมาภิบาล

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและตัวแทนส่วนราชการพบว่ามีความเห็นต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการเฝ้าระวังและแจ้งข้อมูลสิ่งแวดล้อมสถานประกอบการ ผู้ประกอบการมีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนทราบมากขึ้น เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีการดำเนินการที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรมมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

ในการวิเคราะห์ระดับความตระหนักและยอมรับหลักต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อชุมชน สถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการแสดงประชามติ การมีกรณีพิพาทต่าง ๆ เมื่อเกิดปัญหา การประชุมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกัน และการระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ สถานประกอบการบางแห่งไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นมลพิษกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานของตน วิธีแก้ต้องให้ภาครัฐเข้าไปตรวจสอบเสมอและต่อเนื่อง หรืออาจให้ชุมชนสามารถส่งเรื่องร้องเรียนเข้ามายังหน่วยงานที่รับผิดชอบ อย่างไรก็ตามการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นระดับผู้จัดการหรือหัวหน้าแผนกสิ่งแวดล้อมหรือระดับพนักงานที่รับผิดชอบโครงการ มีเจ้าของหรือผู้บริหารระดับสูงเป็นส่วนน้อย ความเห็นส่วนใหญ่จึงไม่ใช่เจ้าของหรือผู้บริหารสูงสุดขององค์กร บางสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 พนักงานที่รับตอบแบบสอบถามอาจไม่ได้อยู่ร่วมดำเนินโครงการในขณะนั้น แต่ก็ยังได้รับมอบหมายให้ตอบแบบสอบถามในฐานะที่รับผิดชอบด้านนี้

5.2 การอภิปรายผล

จากผลศึกษาที่พบว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมกับจังหวัดสมุทรปราการ มีแนวทางในการดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้ง 7 ด้านในการประกอบกิจการในการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่องจากที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับภาคประชาชนและภาครัฐลดปัญหาข้อขัดแย้งกับชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ระดับความตระหนักและระดับการยอมรับของการนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับที่มากที่สุดทุกด้านด้านที่มีระดับความตระหนักสูงสุด คือด้านนิติธรรม ในประเด็นผู้ประกอบการต้องดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เนื่องจากปัจจุบันสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีกฎหมายหลายฉบับต้องปฏิบัติตาม หากหากการประกอบกิจการผิดกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งย่อมก่อผลกระทบต่อการประกอบกิจการและก่อความเสียหายต่อประชาชน ผู้ประกอบกิจการจึงต้องระมัดระวังอย่างเข้มงวด ส่วนด้านที่มีระดับความตระหนักน้อยที่สุด คือด้านประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ประเด็น ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง ซึ่งทางสถานประกอบการบางรายอาจมีข้อจำกัดในการให้บุคคลภายนอกรับรู้ข้อมูลบางประเด็นที่เป็นความลับอยู่ ในส่วนระดับการยอมรับที่มากที่สุดคือ ด้านนิติธรรม ในประเด็นผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและมีธรรมาภิบาล ส่วนระดับการยอมรับที่น้อยที่สุด คือ ด้านประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในประเด็น ระบบและกลไกรับฟังข้อคิดเห็นของประชนควรมีความชัดเจน อาจเป็นเพราะหลายหน่วยงานมีวิธีการรับฟังความเห็นของประชาชนหลายวิธีที่แตกต่างกัน ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในประเด็นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการแสดง กรอบเวลาในการแก้ไขปัญหาควรแจ้งให้ประชาชนทราบอย่างชัดเจนและในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ในประเด็นผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งบางกรณี การแก้ไขปัญหาของผู้ประกอบการอาจมีขั้นตอนที่ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเพิกเฉยหากไม่การประชาสัมพันธ์ที่ดี สถานประกอบการควรมีการสื่อสารผ่านสื่อต่างๆให้ประชาชนได้ทราบอย่างรวดเร็วและมีข้อพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ประชาชนควรมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกครั้งและติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาได้ ผู้แทนในกรรมการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ควรมีการชดเชยความเสียหายที่เป็นธรรมและรวดเร็วผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ควรให้ความสำคัญกับการชดเชยความเสียหายและเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมร้องเรียนได้ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและควรมีจิตสำนึกที่ดีต่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

จากบทสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและตัวแทนส่วนราชการมีประเด็นที่สอดคล้องกันคือผู้นำชุมชนมีบทบาทในการดูแลสิ่งแวดล้อมโดยรอบสถานประกอบการเฝ้าระวังและแจ้งเหตุให้ภาครัฐหรือสถานประกอบทราบเพื่อแก้ไขปัญหา เห็นว่าสถานประกอบการเมื่อเข้าร่วมโครงการแล้วมีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาให้ความสำคัญกับข้อร้องเรียนของประชาชนและรับฟังข้อเสนอแนะของประชาชน

มากขึ้น สถานประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนได้ทราบและเป็นข่าวสารที่มีความถูกต้อง โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เว็ปไซด์ ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ชุมชน การประชาสัมพันธ์ผ่านทางบอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน รวมทั้งสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆและให้ความสำคัญกับการแสดงความรับผิดชอบต่อชุมชนดีขึ้นแต่ยังมีสถานประกอบการบางแห่งก็ไม่เปิดเผยข้อมูลที่เป็นมลพิษกับชุมชนสำหรับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมในความเห็นของตัวแทนส่วนงานของทางราชการ ก็คือปัญหาด้านการเงินในการขับเคลื่อนโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม แนวทางการช่วยเหลือโดยให้ภาครัฐหาแหล่งกู้เงินอัตราดอกเบี้ยต่ำ เช่น การแก้ไขระบบบำบัดมลพิษให้มีคุณภาพที่ดีกว่าเดิมให้มีแหล่งเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมต่างๆสำหรับสถานประกอบการที่ผ่านการประมินแล้ว

จากการศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมยังมีแนวทางปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่เคยเข้าร่วมโครงการเห็นได้จากผลการศึกษาระดับความตระหนักและระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับความเห็นของผู้แทนชุมชนและตัวแทนส่วนราชการสถานประกอบการอุตสาหกรรมควรยึดหลักการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ผู้แทนชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการเฝ้าระวังปัญหาสิ่งแวดล้อมจากสถานประกอบการแจ้งข้อมูลให้ผู้ประกอบการหรือส่วนราชการได้ทราบและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมและกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการ สำหรับช่องทางการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง อันจะมีผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ผ่านทางเว็ปไซด์ หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและแสดงข้อคิดเห็นหรือเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งได้สอดคล้องกับรายงานวิจัยของวาทิต ส่องศริ (2558) ที่ว่าสถานประกอบการควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ และสร้างความตระให้แก่บุคลากรโดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และให้ความสำคัญกับประโยชน์และโทษจากการดำเนินงานของบริษัทสอดคล้องกับรายงานวิจัยของภัทรวัต มหาภิรมย์ (2559) ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลสีเขียวเพื่อการจัดการอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และณัฐนันท์ เขียวเกษม และคณะ (2551)ผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม ควรให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูลการจัดการมูลภาวะของโรงงานและมีช่องทางเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเว็ปไซต์และทางโซเชียลมีเดีย ซึ่งเป็นการเข้าถึงที่ง่ายและสะดวก นอกจากนี้สถานประกอบการควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกันวางแผน และร่วมใน

การติดตามของชุมชนโดยรอบสถานประกอบการ มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา มีกระบวนการตอบสนองข้อร้องเรียนที่ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย การกำหนดแนวทางดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ชัดเจนสอดคล้องกับรายงานของ Mihaela Kardos (2012) วิจัยเรื่อง The reflection of good governance in sustainable development strategiesสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นการให้คำมั่นสัญญาตามวัตถุประสงค์ของสถานประกอบการระยะยาว การกำหนดนโยบายและการประสานงานทั้งในแนวตั้งและแนวนอน กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างโปร่งใส ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม อันจะนำมาซึ่งการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนในท้องถิ่นและกับประชาชนทั่วไปการเผยแพร่รูปแบบของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยมีกระบวนการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยมีการดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลอย่างใกล้ชิดกับชุมชนโดยจะเป็นประโยชน์สำหรับการกำหนดนโยบายด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและเป็นประเด็นสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ashok Kumar Sar (2018) วิจัยเรื่อง Impact of Corporate Governance on Sustainability: A Study of the Indian Fast Moving Consumer Goods Industry. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักถึงผลกระทบของธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมกับความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างแบบคณะกรรมการ การเปิดเผยต่อสาธารณะ กับการทำธุรกรรม สิทธิของผู้ถือหุ้น ระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน และศักยภาพทางเศรษฐกิจและการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ศักยภาพทางสภาพแวดล้อมและความเท่าเทียมกันทางสังคม ของสถานประกอบการที่เป็นบริษัทผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสินค้าผู้บริโภคบริโภคที่มีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในตลาดผู้บริโภค เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 122 บริษัท จากรายชื่อที่ปรากฏในทำเนียบผู้ประกอบการจำนวน 159 บริษัทในฐานข้อมูลCMIE PROWESS databaseผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบริษัทหรือสถานประกอบการที่มีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลสูงจะมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับศักยภาพในการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสูงด้วยเช่นกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากสรุปผลการศึกษาเรื่องความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคที่ค้นพบจากผลการศึกษาในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ควรมีกรอบเวลาที่ชัดเจนในลักษณะที่ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาได้ เช่น การจัดเสวนาความคืบหน้าในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของสถาน

ประกอบการที่มีต่อชุมชนในพื้นที่ การจัดทำข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อมีเดียต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรับทราบสถานะของปัญหา ผลกระทบตลอดจนการเตรียมการป้องกัน

2. ผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

3. ระบบและกลไกรับฟังข้อคิดเห็นของประชนควรมีความชัดเจน อาจเป็นเพราะหลายหน่วยงานมีวิธีการรับฟังความเห็นของประชาชนหลายวิธีที่แตกต่างกันควรทำเป็นมาตรฐานเดียวกัน

4. สถานประกอบการควรมีเว็ปไซด์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสิ่งแดล้อมทางสื่ออินเทอร์เน็ต

5. ควรสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ภาคส่วนในจังหวัดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แจ้งข้อมูลข่าวสารเช่น กลุ่มไลน์เป็นต้น

6. ภาครัฐควรมีโครงการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการประเมินเพื่อแก้ปัญหาด้านการเงินในการขับเคลื่อนโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ แนวทางการช่วยเหลือโดยให้ภาครัฐควรจัดให้มีแหล่งกู้เงินอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดมลพิษให้คุณภาพและประสิทธิภาพทันสมัยกว่าเดิม ลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาว่าการสร้างเครือข่ายธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมจะก่อให้เกิดการนำโครงการไปใช้ในสถานประกอบการให้แพร่หลายมากขึ้นหรือไม่อย่างไร

2. ควรศึกษาการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมผ่านทางโซเชียลมีเดียรูปแบบต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นได้อย่างรวดเร็ว

3. ควรมีการวิจัยหรือศึกษาการจัดโครงการสนับสนุนเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีส่วนร่วมทางด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมในการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

4. ควรมีการศึกษาหรือวิจัยในลักษณะที่เป็นการประเมินและติดตามผลการพิจารณาที่เกี่ยวกับข้อร้องเรียนของชุมชนหรือประชาชนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

กรนภา วัชระธำรงกุ. (2552) **การสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กันยา สุวรรณแสง. (2540) **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น.

กุลวดี สุดหล้า. (2550) **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ และความตระหนักด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง.** มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เกษม จันทร์แก้ว. (2547) **การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฐนันท์ เขียวเกษม และคณะ. (2551) **ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมปิโตรเคมี กรณีศึกษาบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน).** การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9 หน้า 579-589

ณัฐนันท์ เขียวเกษม และคณะ. (2551) **ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมปิโตรเคมี กรณีศึกษาบริษัทไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9.** สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 1(9) หน้า 579-589.

ถวิล ธาราโภชน์ และศรัณย์ ดำริสุข. (2545) **จิตวิทยาทั่วไป.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.

ถวิล ธาราโภชน์. (2540) **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน.** กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ์.

ถวิล มาตรเลี่ยม. (2545) **การปฏิรูปการศึกษา :โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ.** กรุงเทพมหานคร: เสนาธรรม.

เถลิงเกียรติ ผันผ่อน. (2560) **ธรรมาภิบาลในการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ รปศม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บัณฑิต จุฬาศัย. (2528) **เยาวชนผู้กำหนดสภาวะแวดล้อมในทศวรรษหน้า.** จุลสารสภาวะแวดล้อม (3 มิถุนายน-กรกฎาคม 2520). หน้า 3-13.

ประพัฒน์ปัญญาชาติรักษ์. (2546) **การพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องอยู่บนฐานทรัพยากรของตนเอง.** วารสารเศรษฐกิจและสังคม. หน้า 9-13.

ประสาท อิศรปรีดา. (2523) **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: กราฟฟิคอาร์ต.

ประสาท อิศรปรีดา. (2553) **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พัชรี นิวัฒเจริญชัยกุล. (2546) **การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานบริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือกรุงเทพมหานคร.** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ไพรัช ธีระชัยมหิทธิ์ และคณะ, (2554) **โครงการพัฒนาวิทยากรเครือข่ายภาคประชาชนในรูปแบบ “อาสาสมัคร สขร. ชุมชน” เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ.** คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.

ภัทรวัต มหาภิรมย์. (2559) **ธรรมาภิบาลสีเขียวเพื่อการจัดการอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม**. ดุษฎีนิพนธ์ (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

เยาวพา ชูประภาวรรณ. (2547) **การยอมรับนวัตกรรมใหม่.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2545) **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.** กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญพัฒน.

วรรณา เจือรัตนศิริกุล. (2531) อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหาตร. สังคมศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ (สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล.

วรวุฒิ ไชยศร และคณะ. (2560) **ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจกับการพัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม 6 บริษัท.** วารสารปัญญาภิวัฒน์.9(3) กันยายน-ธันวาคม 2560 หน้า 140-152.

วันชัย มีชาติ. (2544) **พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ: โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน.** คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาสนา ศิริมงคล. (2556) **ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปาง.** คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541) **การบริหารเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพมหานคร: พัฒนศึกษา.

สมฤดี นิโครวัฒนยิ่งยง. (2556) **ความตระหนักในการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม.** ภาคนิพนธ์สารนิพนธ์ รป.ม. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม. (2553) **คู่มือการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: กระทรวงอุตสาหกรรม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุกัญญา สุวรรณเภสัช. (2550) **ธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นม. หลักสูตรการศึกษาสำหรับนักบริหารระดับกลางของกระทรวงอุตสาหกรรม รุ่นที่ 13 และรุ่นที่ 14.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า

สุธาวัลย์ เสถียรไทย. (2546) **ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุธาวัลย์ เสถียรไทย. (2554) **ธรรมาภิบาลและกระบวนการนโยบายสาธารณะในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537) **ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา.** ประมวลชุดวิชาสัมมนาปัญหาแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 7 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หทัยกาญจน์ วรรธนสิทธิโชค. (2551) **การยอมรับบริการซื้อขายกองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ตของผู้ลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร.** บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

อนุวัต กระสังข์. (2560) **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: หลักการและวิธีการพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรมอย่างยั่งยืน.** วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 19 (1) หน้า 125-144.

อริศรา ปาดแม้น. (2543) **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สภาพการทำงานที่เป็นอันตรายกับพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงานฝ่ายการผลิต บริษัทรองเท้าบาจาแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) โรงงานบางพลี.** วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุทุมพร ทองอุทัย. (2523) **วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาลและ จำลอง โพธิ์บุญ. (2555). **ความตระหนักและการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) มาใช้ในองค์การภาครัฐกรณีศึกษา สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.** คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Ashok Kumar Sar. (2018) **"Remarkable Farmers' struggles in India: Same notes from Maharashtra and Rajasthan"**. Agrarian South: journal of Political Economy, Vol. 7 No.2 August, page 257-274

Ashok Kumar Sar. (2018) **Impact of Corporate Governance on Sustainability: A Study of the Indian Fast Moving Consumer Goods.** Academy of Strategic Management Journal. 17(1) page 1-10.

Carter V. Good. (1973) Dictionary of Education. **New York: McGraw – Hill Book Company Industrial Management**.

Carter V. Good. (1973) Dictionary of Education. **New York: McGraw – Hill Book Company Industrial Management**, 2550

Foster, G.M. (1973) **Tradition societies and technological change.** New York : Harper and Row. Page 146-147.

Koffka, K. (1973) **Encyclopedia of the Social Sciences.** New York: The Macmillan Company.

Krathwohl, David R. : Bloom, Benjamin S : &Masia, Bertram B. (1973). **Taxonomy of educational objectives : the classification of educational goals handbook II : affective domain.** London: Longman.

Mihaela Kardos. (2012) **The reflection of good governance in sustainable development strategies.** 8th International Strategic Management Conference. Procedia-Social and Behavioral Sciences 58 (2012) page 11.

Robertson, J. (1970) **Young child in the hospital (2 nd ed.).** London: Tavistock Publication

Roger, Carl. R. (2004) "A Theory of Therapy, and Interpersonal Relationships, as Developed in the Client-Centered Framework", in S. Koch, Psychology: A Study of Science. New York: McGraw-Hill.

Roger, Everet M.; & Shoemaker, F. Floyed. (1971) **Diffusion of Innovation. 3nd ed.** New York: Free Press.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Rogers. (1983) **ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม: ลักษณะของบุคคลที่ส่งผลต่อระยะเวลาในการยอมรับนวัตกรรมความเร็ว หรือช้า.**

Tyler, R. W. (1990) **Basic Principle of Curriculum and Instruction.** Chicago: University of Chicago Press.

Wolman, Benjamin B. (1973) **Dictionary of Behavioral Science.** New York: Von Nonstrand Reinhold.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 13 พฤศจิกายน 2562

ชื่อเรื่อง การตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ นายสมพล โนดไธสง

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับประกาศเฮลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง วันที่ 13 พฤศจิกายน 2562

เลขที่รับรอง อ.914/2562

วันที่ให้การรับรอง: 13 พฤศจิกายน 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 12 พฤศจิกายน 2564

ภาคผนวก ข
ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

มฉก.nn.016

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY
18/18 ถนนเทพรัตน กม.ที่18 (บางนา-ตราด) อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
18/18 Debaratana Road, k.m. 18 (Bangna-Trad) Bangplee District, Samutprakarn 10540, THAILAND
โทร. 0-2312-6300 โทรสาร 0-2312-6237 Tel. (662) 312-6300-73 Fax. (662) 312-6237
http://www.hcu.ac.th
เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ที่ มฉก.0103/ว.763

12 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ

ด้วย นายสมพล โนดไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบในการศึกษาวิชา IM8996 วิทยานิพนธ์ 2

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามและ/หรือแบบสัมภาษณ์ตามที่แนบมาพร้อมกันนี้

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หากท่านต้องการขอข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ นายสมพล โนดไธสง เบอร์โทรฯ 02-202-3263

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา ยอดนิล)
รักษาการรองคณบดี ปฏิบัติการแทน
รักษาการคณบดีคณะบริหารธุรกิจ

มฉก.กก.016

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY
18/18 ถนนเทพรัตน กม.ที่18 (บางนา-ตราด) อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
18/18 Debaratana Road, k.m. 18 (Bangna-Trad) Bangplee District, Samutprakarn 10540, THAILAND
โทร. 0-2312-6300 โทรสาร 0-2312-6237 Tel. (662) 312-6300-73 Fax. (662) 312-6237
http://www.hcu.ac.th
เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ที่ มฉก.0103/ว.763

12 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด

ด้วย นายสมพล โนดไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบในการศึกษาวิชา IM8996 วิทยานิพนธ์ 2

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามและ/หรือแบบสัมภาษณ์ตามที่แนบมาพร้อมกันนี้

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หากท่านต้องการขอข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ นายสมพล โนดไธสง เบอร์โทรฯ 02-202-3263

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา ยอดนิล)
รักษาการรองคณบดี ปฏิบัติการแทน
รักษาการคณบดีคณะบริหารธุรกิจ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY
18/18 ถนนเทพรัตน กม.ที่18 (บางนา-ตราด) อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
18/18 Debaratana Road, k.m. 18 (Bangna-Trad) Bangplee District, Samutprakarn 10540, THAILAND
โทร. 0-2312-6300 โทรสาร 0-2312-6237 Tel. (662) 312-6300-73 Fax. (662) 312-6237
http://www.hcu.ac.th
เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

มฉก.กก.016

ที่ มฉก.0103/ว.763

12 ธันวาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ หรดาล

ด้วย นายสมพล โนดไธสง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ" เพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบในการศึกษาวิชา IM8996 วิทยานิพนธ์ 2

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามและ/หรือแบบสัมภาษณ์ตามที่แนบมาพร้อมกันนี้

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หากท่านต้องการขอข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ นายสมพล โนดไธสง เบอร์โทรฯ 02-202-3263

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา ยอดนิล)
รักษาการรองคณบดี ปฏิบัติการแทน
รักษาการคณบดีคณะบริหารธุรกิจ

ภาคผนวก ค

ขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

มฉก.กก.016

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
HUACHIEW CHALERMPRAKIET UNIVERSITY
18/18 ถนนเทพรัตน กม.ที่18 (บางนา-ตราด) อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
18/18 Debaratana Road, k.m. 18 (Bangna-Trad) Bangplee District, Samutprakarn 10540, THAILAND
โทร. 0-2312-6300 โทรสาร 0-2312-6237 Tel. (662) 312-6300-73 Fax. (662) 312-6237
http://www.hcu.ac.th
เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ที่ มฉก.0103/ว.858

30 มกราคม 2563

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถาม

เรียน อุตาสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

ด้วย นายสมพล โนดไธสง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ" มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลและเข้าแจกแบบสอบถาม เพื่อรับทราบข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ จึงใคร่ขออนุญาตให้ นายสมพล โนดไธสง เข้าเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ หากท่านต้องการขอข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ นายสมพล โนดไธสง ที่หมายเลขโทรศัพท์ 081-801-5646

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรยา ยอดนิล)
รักษาการรองคณบดี ปฏิบัติการแทน
รักษาการคณบดีคณะบริหารธุรกิจ

คณะบริหารธุรกิจ
โทร. 0-2312-6300 ต่อ 1484,1522 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุติระ ระบอบ)
โทรสาร. 0-2312-6409

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่อง “ความตระหนักและการยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของการนำหลักเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้กับการดำเนินงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ และวิเคราะห์ระดับความตระหนักและยอมรับหลักต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถาน ประกอบการอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการด้านธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ระดับการตระหนักรู้การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ

ส่วนที่ 3 ความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นเสนอแนะ

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามที่ตรงกับความคิดเห็น และความเป็นจริงมากที่สุดสำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัย คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ และจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบคุณล่วงหน้า ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

☐ 1) ชาย ☐ 1) หญิง

2. ระดับการศึกษา

☐ 1) ประถมศึกษา ☐ 2) มัธยมศึกษา

☐ 3) ปริญญาตรี ☐ 4) สูงกว่าปริญญาตรี

3. สถานภาพ/ตำแหน่งงานในสถานประกอบการปัจจุบัน

☐ 1) เจ้าของกิจการ ☐ 2) หุ้นส่วน

☐ 3) เจ้าของและผู้จัดการ ☐ 4) ผู้จัดการ

☐ 5) หัวหน้างาน ☐ 6) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

4. ระยะเวลาที่ท่านปฏิบัติงานในสถานประกอบการจนถึงปัจจุบัน

☐ 1) ต่ำกว่า 3 ปี ☐ 2) 3-6 ปี

☐ 3) 7-10 ปี ☐ 4) มากกว่า 10 ปี

5.ลักษณะการประกอบกิจการ

☐ 1) การผลิตตามคำสั่งซื้อ ☐ 2) การผลิตเพื่อรอการจำหน่าย

☐ 3) การผลิตและขาย ☐ 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)

6.ระยะเวลาดำเนินกิจการตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน

☐ 1) ต่ำกว่า 3 ปี ☐ 2) 3-5 ปี

☐ 3) 6-10 ปี ☐ 4) มากกว่า 10 ปี

ส่วนที่ 2 ระดับการตระหนักรู้การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ

การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ	ระดับการตระหนักรู้					ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร										
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องเสมอ										
2. ระบบและกลไกรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนควรมีความชัดเจน										
3. องค์การควรเปิดเผยข้อข้อร้องเรียนให้สาธารณชนได้รับทราบทุกครั้ง										
4. ประชาชนสามารถติดต่อขอรับทราบข้อมูลได้หลายช่องทาง										
5. มีเว็ปไซต์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางสื่ออินเทอร์เน็ต										
ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา										
1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม										
2. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรมีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม										
3. กรอบเวลาในการแก้ไขปัญหาควรแจ้งให้ประชาชนทราบอย่างชัดเจน										
4. ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกครั้ง										
5. ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาได้										
ความโปร่งใส										
1. ข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเปิดเผยต่อสาธารณชน										
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรมาจากตัวแทนที่หลากหลาย										
3. การตัดสินใจแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรกระทำโดยเปิดเผยทุกครั้ง										
4. ผู้แทนกรรมการในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม										
5. ตัวแทนแต่ละฝ่ายในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรมีสัดส่วนเหมาะสม										

การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ	ระดับการตระหนักรู้					ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม										
1. ผู้บริหารควรรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากองค์การ										
2. ควรมีการชดเชยความเสียหายที่เป็นธรรมจากปัญหาสิ่งแวดล้อม										
3. ผู้ประกอบการไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหาข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม										
4. ผู้ประกอบการควรกำหนดมาตรการล่วงหน้าเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม										
5. ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตากฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด										
ด้านนิติธรรม										
1. ผู้ประกอบการจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนด										
2. ผู้ประกอบการต้องดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด										
3. ผู้ประกอบการไม่พึงหลีกเลี่ยงกฎหมายสิ่งแวดล้อมเมื่อมีโอกาส										
4. ผู้ประกอบการจะต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย										
5. ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย										
ความยุติธรรม										
1. การให้ความยุติธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่พึงกระทำ										
2. การได้รับชดเชยจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิทธิชอบธรรมของประชาชน										
3. ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผลของการดำเนินธุรกิจ										
4. ผู้ประกอบการควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมร้องเรียนได้										

การนำเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมไปใช้ในองค์การ	ระดับการตระหนักรู้					ระดับการยอมรับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมควรยึดหลักความยุติธรรมอย่างเคร่งครัด										
ความยั่งยืน										
1. ผู้ประกอบการควรมีจิตสำนึกที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง										
2. ผู้ประกอบการควรยึดหลักการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล										
3. ควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อสดปัญหาข้อร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อม										
4. ผู้ประกอบการและชุมชนควรสร้างบรรยากาศการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข										
5. ผู้ประกอบการควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง										

ส่วนที่ 3 ความตระหนักและยอมรับต่อเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม

ข้อ 1. ท่านมีการดำเนินงานตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อ 2. ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างไร

.....

.....

ข้อ 3. สถานประกอบการของท่านมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไร และในช่องทางใดบ้าง

.....

.....

.....

ข้อ 4. สถานประกอบการของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะใด และอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อ 5. สถานประกอบการของท่านมีการดำเนินงานที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ (ตัวแทนประชาชน/ชุมชน)

ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมจากสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการในด้านใดบ้าง

.....

.....

ข้อ 2. ท่านคิดว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

.....

.....

ข้อ 3. สถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไร และในช่องทางใดบ้าง

.....

.....

ข้อ 4. ท่านคิดว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะใด และอย่างไร

.....

.....

ข้อ 5. ในทัศนะของท่าน สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม อย่างไรบ้าง

.....

.....

ข้อ 6. ข้อคิดเห็นเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ (ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ)

ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในโครงการธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรปราการในด้านใดบ้าง

.....

.....

ข้อ 2. ท่านคิดว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการที่คำนึงถึงการจัดการด้านมลภาวะอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

.....

.....

ข้อ 3. ในทัศนะของท่าน สถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างไร และในช่องทางใดบ้าง

.....

.....

ข้อ 4. ท่านคิดว่าสถานประกอบการอุตสาหกรรมเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะใด และอย่างไร

.....

.....

ข้อ 5. ในทัศนะของท่าน สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีการดำเนินงานที่เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นธรรม อย่างไรบ้าง

.....

.....

ข้อ 6. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในการปฏิบัติตามเกณฑ์ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมคืออะไร และจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อ 7. ข้อคิดเห็นเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล นายสมพล โนดไธสง

วัน เดือน ปีเกิด 14 ตุลาคม 2506

ที่อยู่ปัจจุบัน 333/36 หมู่บ้านเบสท์โฮม 1 ถนนจอมพล หมู่ 13 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2529 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมเกษตร)

พ.ศ. 2535 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2560 - 2562 อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน รองเลขาธิการคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย
ผู้ตรวจราชการกระทรวงอุตสาหกรรม